

W W W . J U R I S T K O N T A K T . N O

JURIST

NR 3/2016 50. ÅRGANG

KONTAKT

Hans Vik er sjef for nye Sør-Vest politidistrikt

Tar ledelse personlig

Akademikerleder tar ikke gjenvalg // Veileder for varslingssaker
Vant forhandlingskonkurranse // Råd mot utbrenthet

Rettsdata Total

– ditt komplette juridiske arbeidsverktøy

Norsk Lovkommentar

Oppdaterte kommentarer til alle Norges lover, med utdypende forklaring til lovparagrafene.

Maler og verktøy

Praktiske dokumentmaler som gir deg veiledning i en rekke juridiske problemstillinger.

Rettskilder

Relevante og oppdaterte rettskilder, med fordypning innenfor flere rettsområder.

Faglitteratur

Omfattende samling med over 100 relevante kommentarutgaver og juridiske fagbøker.

Leveres som tillegg.

NOEN AV VÅRE SAMARBEIDSPARTNERE OG BIDRAGSYTERE

BAHR

WIKBORG|REIN

SCHJØDT

Deloitte

Universitetet
i Stavanger

Forsberg

R
RÆDER

ADVOKATFIRMAET
ELDEN

Haavind

BI

GRETTE

SELMER

DLA PIPER

UiO Universitetet i Oslo

HJORT

Wiersholm

Innhold

- 6 Breivik-saken
- 12 Siden sist
- 14 Sikkerhetsstillelse
- 18 Knut Aarbakke
- 20 Juristforbundet i FN
- 23 Varslingsveileder
- 24 Pris til Høyesterett
- 26 Hans Vik
- 33 Jurister til Palestina
- 34 Korrupsjon i Mexico
- 38 Utlendingsforvaltningen
- 39 Gatejuristen
- 40 Helsefarlig ledelse
- 44 Avskjed i Høyesterett
- 46 Forhandlingskonkurranse
- 49 Granskingsrapporter
- 51 Juss-Buss kommenterer
- 52 Din økonomi
- 55 Curt A. Lier mener
- 56 Arbeidslivet
- 58 Meninger
- 64 Stilling ledig
- 66 Nytt om navn

6

Soningsforhold

Marius Emberland hos Regjeringsadvokaten svarte for Breiviks soningsforhold.

23

Varsling

Advokat Ragnhild Bø Raugland og Juristforbundet gir råd ved varslingssaker

26

Nytt distrikt

Hans Vik leder det nye Sør-Vest politidistrikt. Juristkontakt har møtt ham i oljebyen Stavanger.

39

Retts hjelp

Gatejuristen utvider retts hjelps- virksomheten til Hønefoss.

46

Forhandlinger

Pauline Helle og Turid Oma vant ELSA forhandlingskonkurranse.

// *Ut fra sin plassering i virksomheten, ser vi at jurister og advokater er yrkesgrupper som ofte blir involvert i varslingssaker*

Ragnhild Bø Raugland, side 23

JURIST
FORBUNDET

Rettssikkerhet

Hvem fortjener Rettssikkerhetsprisen 2016?

Rettssikkerhetsprisens formål er å rette fokus mot rettssikkerhet for alle og i alle deler av samfunnet. Den skal vise at rettssikkerhet kontinuerlig må underbygges og utvikles som en forutsetning for rettsstaten og demokratiet.

Rettssikkerhetsprisen skal tildeles én eller flere personer, en institusjon eller en organisasjon som i løpet av foregående år eller over lenger tid har utmerket seg i sitt arbeid eller virke ved å:

- Styrke rettssikkerhet og likhet for loven innenfor sitt virkeområde.
- Arbeide for rettsstatlige prinsipper, ytringsfrihet, likeverd, menneskerettigheter og trygghet for personlige krenkelser.
- Bidra til økt forståelse for og innsikt i lov- og regelverket.
- Bidra til mer effektiv saksbehandling og sikrere beslutninger gjennom utnyttelse av juridisk kompetanse.

Prisen er et stipend på kr 75 000,-. Den deles ut på Rettssikkerhetskonferansen 27. september 2016.

Juryen for Rettssikkerhetsprisen består av:

- **Hege Brækhus**, professor dr. juris ved Det juridiske fakultet, UiT Norges arktiske universitet.
- **Sven Ole Fagernæs**, tidl. regjeringsadvokat og sysselmann på Svalbard.
- **Siv Hallgren**, advokat/partner i Advokatfirmaet Elden DA.
- **Guri Hjeltnes**, dr. philos., direktør ved Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter, professor II ved Handelshøyskolen BI.
- **Knut Storberget**, advokat, stortingsrepresentant, tidl. justisminister.

Forslag til kandidater sendes Juristforbundet, att: Jan Lindgren på e-post jl@jus.no, alternativt Kristian Augusts gate 9, 0164 Oslo.

Forslagene må inneholde kandidatens navn, kontaktinformasjon og en skriftlig begrunnelse.

Øvrige kriterier og mer informasjon på www.juristforbundet.no. Frist for nominering er **20. april 2016**.

Rettssikkerhetens år 2016 | #rettssikkerhetensår

RETSSIKKERHETENS ÅR
2016

Redaktør

Ole-Martin Gangnes
omg@jus.no

Journalist

Tore Letvik
tl@jus.no

Annonsesjef

Per-Olav Leth
07 Media
perolav@07.no
Tlf.: +47 918 16 012

Design/layout

Inge Martinsen
07 Media
inge.martinsen@07.no

Abonnement

Kr 500,- pr. år (9 utgivelser)

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Forsidefoto:

Anders Minge / Stavanger Aftenblad

Teknisk produksjon:

07 Media – 07.no

Innsendt stoff til neste nummer må være redaksjonen i hende innen 2. mai 2016.

Redaksjonen avsluttet

5. april 2016.

Tips redaksjonen

omg@jus.no
mob. 48 24 83 52

For annonser

perolav@07.no
tlf.: 91 81 60 12

Ved adresseendring

Medlemmer: juristforbundet.no
Andre: medlemsarkiv@jus.no

Juristkontakt arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Advokatene i Panama

Det Panama-baserte advokatfirmaet Mossack Fonseca & Co er en såkalt «offshore service provider», et selskap som er spesialisert på å opprette og administrere postbokselskaper i skatteparadiser. Mossack Fonseca ble etablert av advokat Jürgen Mossack i 1977 og i 1986 gikk også advokat Ramón Fonseca inn i firmaet. De har over 40 kontorer over hele verden. I begynnelsen av april begynte sakene å komme, som baserer seg på over 11 millioner lekkede dokumenter fra advokatfirmaet – The Panama Papers. Stiftelsen International Consortium of Investigative Journalists har samarbeidet med hundre medieorganisasjoner om å kartlegge materialet – i Norge er det Aftenposten som har fått tilgang til dokumentberget. 214 488 forskjellige selskaper og 14 153 klienter er nevnt i dokumentene. Blant disse skal det være statsledere og politikere. Foreløpig er det blant annet satt fokus på at DNB har hjulpet kunder med å etablere selskaper i skatteparadiser.

Advokatfirmaet tilbakeviser i et brev til den britiske avisen The Guardian at de har deltatt i ulovligheter, men svarer ikke på spørsmål om enkeltsaker av hensyn til advokatenes taushetsplikt. «We cannot provide responses to questions that pertain to specific matters, as doing so would be a breach of our policies and legal obligation to maintain client confidentiality», skriver firmaet. Selskapet har også opprettet en egen nettside der de avviser beskyldningene.

I et intervju med Juristkontakt i 2009 uttalt den norske juristen Eva Joly at «jurister spiller en veldig stor rolle i opprettelsen av strukturen i skatteparadisene». Vi traff den gang Joly på Island, der hun var hyret inn for å bistå i etterforskningen etter bankkrisen i

landet. Hun mente at det var mangel på etisk holdning blant mange jurister og advokater og viste til at advokatfirmaer er juridiske tilretteleggere for å kanalisere store summer til skatteparadiser. Det er ikke ulovlig å plassere penger i skatteparadiser, men de blir ofte brukt til å hvitvaske penger. Hun var også kritisk til advokaters absolutte forsvar av taushetsplikten. «Advokatene bør vokte seg vel for å gjøre taushetsplikten hellig. Advokatene kan ikke dekke seg bak taushetsplikt i skattesaker. Den er til for straffesaker og for personvern. Ikke for å dekke skattesvik», mente hun.

Advokatforeningen her hjemme ga den gang advokaters taushetsplikt høyt prioritet og foreningen sa det var viktig å kunne bistå advokater som utsettes for press mot taushetsplikten. Også i 2013 omtalte vi at det brygget opp til strid mellom myndighetene og advokatstanden om hvor langt advokatenes taushetsplikt skulle gå. Den gang hadde Finansdepartementet foreslått en forskrift til likningsloven som skulle lette på taushetsplikten i skattesaker. Og nå nylig har Advokatlovutvalget foretatt en bred vurdering av reglene av om taushetsplikt. Det foreslås i hovedsak å videreføre og lovfeste dagens regler. Om avsløringer av advokaters rolle i skatteparadiser fører til press mot advokaters taushetsplikt – eller andre diskusjoner om advokatrollen – gjenstår å se. Men for hemmelighetsfulle Mossack Fonseca er det i alle fall mye informasjon som nå er ute i offentligheten, de mer enn 11,5 millioner dokumentene inneholder 2,6 terrabytes med data.

Ole-Martin Gangnes
redaktør
omg@jus.no

Regjeringsadvokaten:

– En seier for samfunnet at Breivik velger å bruke retts- apparatet

Om få uker avgjør Oslo tingrett om Anders Behring Breiviks soningsforhold er i strid med menneskerettighetene som den terrordømte selv hevder.

Tekst og foto: Tore Letvik

Adele Matheson Mestad og Marius
Emberland fra Regjeringsadvokaten
konfererer under sakens første dag.

Da det sivile søksmålet Breivik reiste mot staten ble behandlet under streng sikkerhet i en provisorisk rettsal inne i Skien fengsel (Telemark fengsel, avdeling Skien, red.anm.) i midten av mars, understreket statens prosessfullmektige, advokat Marius Emberland hos Regjeringsadvokaten, at staten ønsket velkommen «at saksøker bruker vårt rettsapparat for å vurdere hans soningsforhold».

– Det er etter vårt syn en seier for samfunnet han angrep at han velger å bruke retten, sa Emberland som kategorisk avviste at forholdene Anders Behring Breivik soner under bryter med menneskerettighetene.

– Tvert i mot er den strengt tilrettede soningen til Breivik «godt innenfor» menneskerettighetskonvensjonens artikkel 3, fremholdt Emberland og viste blant annet til at Breivik har tre ulike rom som han disponerer – bocelle, studiecelle og treningscelle, og at han kan bevege seg fritt mellom disse. Emberland ramset også opp en rekke «goder» som Breivik kan benytte seg av daglig, blant annet at han får daglig tilbud om lufting i luftegård, og et lufterområde som er større enn det anstalten normalt disponerer, samt at han får lage mat og vaske tøy selv.

Juristkontakt var tilstede under første dag av rettssaken i Skien fengsel. Omfattende sikkerhetsopplegg med blant annet bruk av metalldetektor av samme type som på flyplasser ble brukt, og bevæpnet politi vokter området. Et stort antall pressefolk fra så vel innland som utland tok plass i rettsalen. Etter å ha vært borte fra den norske offentligheten i nær fire år, opptrådte Breivik nok en gang i en rettsal, foran mikrofoner, filmkameraer og fotografer. Med svart dress, og glattbarbert hode og et tilfreds ansiktsuttrykk gikk han et par skritt frem mot mediene og benyttet anledningen til å løfte høyre hånd i en naziliknende «hilsen» med vannrett hånd slik nynazister angivelig gjør for å markere tilhørighet. Deretter inntok han plassen som saksøker.

Anders Behring Breivik ble på slutten av første rettsdag bedt av dommeren om å ikke hilse på denne måten.

– Må ikke få skape en ny Breivik

Han fikk der høre regjeringsadvokaten fortelle at staten mener Anders Behring Breivik er like farlig nå som for fem år siden. Regjeringsadvokatens to prosessfullmektiger hadde delt inn innledningsforedraget i to deler. Del to ble holdt av advokat Adele Matheson Mestad.

– Anders Behring Breivik er vår tids verste terrorist og drapsmann. De som skrev til ham i fengselet sympatiserte med hans tankegods. De applauderte også i stor grad hans handlinger. Blant disse kan det ligge en ny Breivik, sa Matheson Mestad.

Hun fortalte at den terrordømte 37-åringen har sendt og mottatt over 4000 brev i fengselet, og at bare 15 prosent av dem er stanset.

– Sikkerhetstiltakene er ikke uforholdsmessig inngripende. De er nødvendige for å ivareta sikkerheten til samfunnet, sa Matheson Mestad som understreket betydningen av å hindre den terrordømte i å bygge farlige nettverk og i å kunne inspirere andre til å begå ekstreme voldshandlinger.

– Det trengs bare en Breivik for å drepe 77 mennesker, sa hun.

Breivik hevder soningsforholdene hans bryter med menneskerettighetens forbud mot «umenneskelig og nedverdiggende» behandling, og at de krenker hans rett til privatliv og rett til å etablere relasjoner. I sitt innledningsforedrag anførte Breiviks prosessfullmektig, Øystein Storrvik, at Breivik som følge av soningsforholdene har blitt påført isolasjonsskader.

– Den tiden som er gått siden pågripelse og dom – og den lange tiden Breivik samlet sett kommer til å sitte fengslet – er viktige grunner til å lempe på restriksjonene, hevdet Storrvik som fremholdt at Breivik ønsker varige lettelser i regimet, fordi han venter å bli sittende fengslet svært lenge.

– Norske myndigheters plan for Breivik ser ut til å være at han skal tilbringe hele sitt liv i fengsel, sa Storrvik.

Statens prosessfullmektiger benekter dette kategorisk og viste til en stor mengde notater fra helsetjenesten og kriminalomsorgen som fastslår at Breivik ikke viser symptomer på isolasjonsskader. Det gjøres dessuten tilpasninger i sikkerhetsregimet for å forebygge og forhindre slike skader, ifølge advokat Emberland.

Marius Emberland fra Regjeringsadvokaten.

Dommer Helen Andenæs Sekulic.

Advokat Øystein Storrvik.

– Når man leser notatene i sammenheng, gir de ganske klart et bilde av en person som stort sett er frisk og i god form. Men to forhold skiller seg ut – det han selv kaller isolasjonshodpine og en periode da han ble glemsk. Dette er de eneste indikasjonene på konsekvenser av soningen. Begge forholdene er forbigående, sa Emberland.

Besøk bak glassvegg

Han understreket at det ikke er i strid med artikkel tre i EMK å måtte sone en straff.

– EMD har slått fast at straff er påførelse av lidelse. Et onde som staten påfører lovovertrедeren. Det er ubehagelig, og skal være ubehagelig, å sone en lang straff. Det er meningen at den skal være følbar, sa Emberland.

Regjeringsadvokaten sa at staten mener det er en fare for at Breivik vil rømme, og begå ny svært alvorlig kriminalitet.

– Han har ikke vist noen tegn til anger. Han har vist seg være utpreget rasjonell og fordekt, om han ønsker det. Han mener hans mål helliger alle midler. Breivik er kort og godt en svært farlig mann, og dette er bakgrunnen

**Det er ubehagelig,
og skal være ubehagelig,
å sone en lang straff.
Det er meningen at den
skal være følbar**

for at myndighetene mener han må sone på avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå, sa Emberland i innledningsforedraget.

En glassvegg har skilt Breivik fra alle som har besøkt ham i fengsel. Eneste unntak var han siste avskjed med sin syke mor.

– Det er bare sin mor Breivik har hatt personlig kontakt med de siste fem årene, sa Breiviks advokat Øystein Storrvik i innledningsforedraget.

Alle besøk har ifølge ham vært med glassvegg, med unntak av en fem minutter lang avskjed han fikk ta med sin mor Wenche før hun døde av kreft i 2013.

– Alle andre han har hatt kontakt med, er profesjonelle aktører, sa Storrvik som fremhevet at en slik «profesjonell

kontakt» ikke kan bryte hovedproblemet med isolasjon over lang tid.

Nakenransakerler var første tema da Breivik startet sin forklaring. Breivik forklarte at han er nakenransaket 885 ganger etter at han ble pågrepet 22. juli 2011. Han hevdet at 880 nakenransakerler har funnet sted i Ila fengsel og i forbindelse med rettssaken i 2012, mens fem nakenransakerler er gjort ved Skien fengsel.

– Etter hvert ble det mer og mer meningsløst. Det var vanskelig å se logikken i det, sa Breivik.

Ifølge Ila fengsel og forvaringsanstalts egne protokoller, ble det utført 117 nakenransakerler av Breivik i 2011, 199 i 2012 og 76 i 2013.

Anders Behring Breiviks advokat fremholdt at søksmålet mot staten dreier seg om hvilke minimumsstandarder som skal gjelde i fengsel.

– Staten har ikke gitt mer enn den må, men beveger seg hele tida på grensa av det som er holdbart etter menneskerettighetene. Vi mener det i noen tilfeller også er klare brudd, sa Storrvik.

«Farlig» rettsopptreden for terroristen

Breivik fikk søkelyset satt på sin farlighet halvveis i forvaringens minstetid, skriver Juristkontakts journalist Tore Letvik etter å ha overvært behandlingen av det sivile søksmålet.

Svært mange søker trøst i at Anders Behring Breivik blir sittende i fengsel resten av sitt liv. Faktum er at han kan begjære seg løslatt allerede i 2021. Det blir da påtalemyndighetens oppgave å overbevise retten om at han fortsatt er til fare for samfunnet. Med rettssaken Breivik førte mot staten for umenneskelig behandling, kan han ha gjort påtalemyndighetens oppgave enklere. Nå er det bare fem år igjen til tingretten må ta en reell prøving av om han fortsatt er farlig, dersom han begjærer seg løslatt i 2021. Dersom Breivik hadde sittet helt stille i «båten» i ti år, vært en angrende synder i fengselet og oppført seg eksemplarisk, ville påtalemyndigheten måtte bruke handlingene fra ti år tilbake for å sannsynliggjøre at han fortsatt er farlig. Uavhengig av hvilken avgjørelse Oslo tingrett kommer til i isolasjonssaken, har alle uttalelser, Breiviks egen forklaring og andre vitneprov etterlatt ett inntrykk i samfunnet av Anders Behring Breivik ikke har forandret atferd siden rettssaken i 2012 hvor han ble dømt til 21 års forvaring for drap på 77 mennesker. Regjeringsadvokaten fastslo i sitt innledningsforedrag at Anders Behring Breivik fortsatt er farlig, og han fikk støtte fra en av de mest erfarne rettspsykiaterne her i landet, Randi Rosenqvist, da hun avga forklaring som vitne. Breivik hadde da fortalt retten at han har lagt seg på en ikke-voldelig linje.

Rosenqvist, som er psykiatrispesialist og spesialrådgiver ved Ila Fengsel.

sa i retten at det kan være fare for at han begår en ny, voldsom handling dersom han ikke får ønsket oppmerksomhet i offentligheten. Hun uttalte at Breivik har en dyssosial personlighetsforstyrrelse og at man ikke kan stole på ham.

Rettssaken i Skien fengsel fikk for Breivik det som nok var en utilsiktet konsekvens – at fokuset ble satt på hans farlighet bare halvveis inn i forvaringsdommens minstetid, av regjeringsadvokaten i en sivil sak. Man kan spørre seg hvilken rolle det spiller om Breivik hadde holdt seg unna offentlighetens rampelys eller ikke i løpet av forvaringens minstetid, da det uansett er usannsynlig at domstolene vil gitt ham medhold i en begjæring om løslatelse etter ti år. Faktum er imidlertid at Anders Behring Breivik halvveis i forvaringens minstetid har vist samfunnet en oppførsel som ikke taler til hans fordel med tanke på løslatelse, etter nazihilsen i retten, informasjonen om at han ønsker ha et nettverk ved å kommunisere med andre dømte ekstremister og terrorister, og at brev han har skrevet viser at han har vurdert hvilket utfall det ville få hvis han angrep på fengselsbetjentene. Etter

rettssaken i Skien er han i realiteten nå inne i femårsintervaller for vurdering av farlighet. Første gang blir etter ti års forvaring. Hvis retten da kommer til at han fortsatt er til fare for samfunnet kan forvaringen fortsatt forlenges fem år av gangen, også etter at forvaringsdommen mot den da 53-årige Breivik utløper i 2032 dersom han regnes som farlig selv etter 21 år bak murene. Teoretisk kan derfor Anders Behring Breivik sitte i fengsel livet ut, selv om Norge ikke har livsvarig fengsel. Hvor realistisk er det så er å tenke seg at terroristen sitter bak murene livet ut? Tar vi et blikk over grensen kan vi se på erfaringer fra Sverige, som har livsvarig fengsel. Livstidsdømte fanger kan imidlertid der søke om å få sin straff omgjort til tidsbestemt fengselsstraff etter å ha sonet minst ti år av straffen.

En av de som ble dømt til livstids fengsel i Sverige, skjøt i 1994 ned og drepte sju personer i og skadet ytterligere tre. Han ble året etter dømt til livstids fengsel, men i 2011 fikk han straffen omgjort til tidsbestemt straff på 30 års fengsel, noe som innebar at han ble løslatt i 2014 etter prinsippet om to tredjedels soning. Han var en fri mann på dagen 20 år etter massedrapene og beskrevet som en mønsterfange.

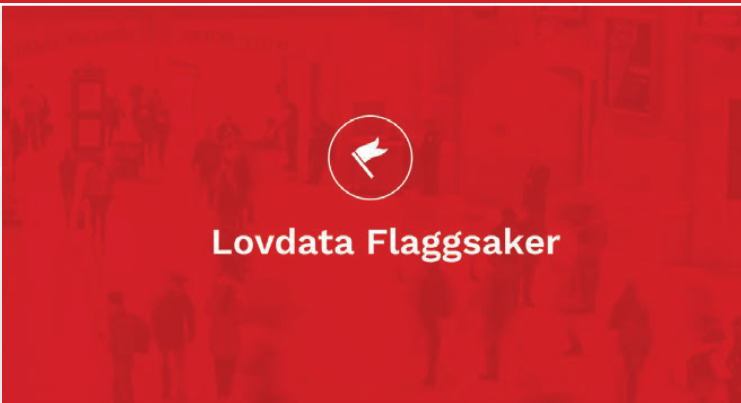
Personen som har sittet lengst i fengsel uavbrutt i Sverige har sonet 34 år bak murene etter at han i 1982 ble dømt for et brutalt dobbeltmord. 14 ganger fikk den drapsdømte avslag på sine begjæring om å få straffen omgjort til tidsbestemt fengsel. I 2013 fikk imidlertid medhold, selv om retten anså at det var en viss risiko for gjentakelse av kriminalitet som følge av personlighetsforstyrrelser tok Örebro tingsrett hensyn til hans høye alder. Mannen skal løslates på slutten av 2016. Han kommer da til å være 78 år gammel.

Aldri har det vært enklere å følge med på ny rettspraksis

Lovdata fører tradisjonelle tidsskrifter inn i fremtiden.

Norsk Retstidende

Lovdata Flaggsaker

- Alle nye avgjørelser av interesse fra Høyesterett i Norsk Retstidende
- Redaksjonelt utvalgte og rettskraftige avgjørelser fra lagmannsrettene og tingrettene i Lovdata Flaggsaker.
- Heftene er utformet for lesning på PC, nettbrett og mobil.
- Heftene kan lastes ned i e-bokformat eller som PDF.
- E-postvarsel når et nytt hefte er publisert.

Bestill personlig abonnement med betalingskort på <https://lovdata.no/publikasjoner>.

Hvis du ikke blir fornøyd, kan du avbryte kjøpet i løpet av de 30 første dagene.

Kontakt marked@lovdata.no for mer informasjon og om dere ønsker felles faktura for flere ansatte i firmaet.

Siden sist

NOAS og Redd Barna

– Norsk aldersvurderingspraksis bryter med utlendingsloven og FNs retningslinjer

Ifølge en rapport laget av NOAS og Redd Barna, om aldersvurderinger av enslige mindreårige asylsøkere, strider dagens praksis med utlendingsloven og FNs retningslinjer.

Organisasjonene, som inngår i alliansen som samarbeider om Rettssikkerhetens år, kommer i rapporten med 30 anbefalinger til endring av dagens aldersvurderingspraksis.

"Medisinske aldersundersøkelser brukes oftere enn hva utlendingsloven og FNs retningslinjer tilsier. Det legges for stor vekt på resultatet fra medisinske aldersundersøkelser når alder fastsettes. Det sikres ikke at det

Generalsekretær Tove R. Wang i Redd Barna (Foto: Mai Simonsen)

gjøres helhetlige aldersvurderinger, med vektlegging av både fysisk og psykososial utvikling", skriver NOAS.

"Aldersuttalelser fra representanter og saksbehandlere i politiet og UDI er for dår-

lig begrunnet. Uttalelsene legger for mye vekt på utseende, og for lite på psykososial utvikling. Representanters og saksbehandleres kompetanse til å uttale seg om alder er varierende. Det kan være tilfeldig om ansatte på omsorgssenter og mottak skriver aldersuttalelser for søkere, noe som medfører en urimelig forskjellsbehandling. Aldersvurderinger begrunnes for dårlig i vedtak, og tvil om alder kommer ikke søkerne til gode i tilstrekkelig grad", heter det.

NOAS og Redd Barna anbefaler at medisinske aldersundersøkelser kun brukes i saker der det foreligger tvil om alder og at resultatet fra medisinske aldersundersøkelser bør tillegges mindre vekt ved aldersfastsettelse enn hva som er tilfellet i dag.

Lastebilnæringen opplever tøffere kriminalitet

Medlemmer av Norges Lastebileier-Forbund (NLF) opplever mer trusler og vold enn tidligere, og tyveriene blir grovere og større i omfang. Det viser en undersøkelse gjennomført på vegne av If og NLF. Et punktsomskaper spesielt bekymring, er andelen medlemmer som har opplevd grovere kriminelle forhold som vold, overgrep og utpressing. Denne er mer enn doblet, fra 3 prosent i 2012 til 7 prosent i 2016. – De kriminelle blir tøffere og skyr

stadig færre midler, sier administrerende direktør i NLF, Geir A. Mo. Han peker spesielt på oppgangen i tyveri av større utstyr som et signal om at det ikke lenger er de små vinningskriminelle som står for statistikken. – Det er helt åpenbart at det står organiserte nettverk bak. Dette ser vi stadig eksempler på ved at hele vogntog blir stjålet og fraktet med høy logistisk presisjon ut av landet. Dette er ikke amatører, sier Mo.

Møte om korrupsjon og samfunnsansvar

Monica Mæland (Foto: Hans Jørgen Brun)

Næringsminister Monica Mæland inviterer styrelederne i 30 selskaper til et møte om for å utveksle erfaringer med arbeid for å forebygge korrupsjon og håndtering av forretningsetiske problemstillinger. – Det har den siste tiden kommet frem flere saker om korrupsjon og etiske problemstillinger i bredere forstand. Som eier stiller vi tydelige forventninger til selskapenes arbeid med samfunnsansvar. Jeg ønsker en status på hvordan selskapene jobber for å forebygge korrupsjon, og har derfor invitert styrelederne i selskapene under mitt departement til et møte, skriver næringsminister Monica Mæland i en pressemelding. Det er styreledere i selskaper hvor statens eierskap forvaltes av Nærings- og fiskeridepartementet som inviteres til møtet som skal finne sted i Oslo 14. juni. Temaet for møtet er selskapenes anti-korrupsjonsarbeid, håndtering av krevende etiske problemstillinger, håndtering av saker knyttet til hendelser langt tilbake i tid og eierdialogen.

Rettshistorisk møte

Jan Fredrik Qvigstad (Foto: Sturlason)

Rettshistorisk forening, i samarbeid med Norges Bank og Juristforbundet, inviterer til foredraget "Norges Bank 200 år med samme navn, skiftende relasjon til stat og banker – et tidløst forsvar for pengevesenet". Tidspunkt er onsdag 20. april kl 17 – 19 i Norges Bank på Bankplassen i Oslo. Foredragsholder er Executive Director i Norges Bank, Jan Fredrik Qvigstad. Arrangementet er gratis med begrenset antall plasser. Påmelding på arrangement@jus.no. Merk påmeldingen 2016917 – Norges Bank.

Jusstudenter protesterer mot Myanmar

I midten av mars arrangerte jusstudenter fra UiO, som er med i juridisk fakultet sin Amnestygruppe, demonstrasjon utenfor ambassaden til Myanmar. Her overleverte de 53.000 underskrifter til ambassaden. Underskriftskampanjen krever at alle studenter som sitter fengslet for sine ytringer må løslates umiddelbart og ubetinget. Demonstrasjonen var et samarbeid med Student Akademikernes Internasjonale Hjelpesfond (SAIH). Ungdomspolitikere var også tilstede og holdt appeller om viktigheten av ytrings- og forsamlingsfrihet utenfor ambassaden. I tillegg arrangerte jusstudenter ved UiB en markering av at det er ett år siden politiet ifølge Amnesty brukte vold for å avbryte fredelige demonstrasjoner i Myanmar. En rekke studentaktivister ble arrestert for å delta i en demonstrasjon mot en ny utdanningslov. – Flere titalls studenter har sittet varetektsfengslet i over et år. Jusstudentenes formål er å dreie den offentlige diskurs mot Myanmar. Slik håper vi at Burma-komiteen og Stortinget for øvrig

utnytter Norges særlig gode relasjon til myndighetene, og oppfordrer til respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Vi er klar over at landet står overfor en krevende demokratiseringsprosess, men vi håper norske myndigheter hjelper dem til å se at denne prosessen ikke kan unnskyldes pågående krenkelser av ytringsfriheten, sier Viktor Johannes Matre, leder av Studenterådet, Amnesty International Norge.

Aksjon i Konfliktrådet

Det gjennomføres ikke meklinger i Konfliktrådet torsdag 12. mai. "Landets konfliktrådsmeklere aksjonerer pga. lavt honorar, at honoraret ikke indeksjusteres hvert år samt at samlinger og kurs som meklere må stille på i fritiden, ikke lønnes", opplyser Meklerforum i Konfliktrådet. Meklerforum er interessestyret for alle 570 konfliktrådsmeklere i Norge. Normal vil ca. 40

meklinger bli gjennomført hver dag i landets 22 konfliktråd, men 12. mai vil tallet være null. "Honorarnivået er uanstendig lavt sammenlignet med relevante grupper, for eksempel familieråds koordinatorene i barnevernet som arbeider nokså analogt med meklere i Konfliktrådet. Barnevernet honorerer dem det dobbelte av hva Justisdepartementet honorerer meklere", skriver Meklerforum.

40 år siden

"På ti år har den årlige tilstrømmingen av elever til gymnaset økt med vel 7400 nye elever – en økning på 50 prosent."

(Litt over 36 prosent av seksten-åringene begynner på gymnaset)

30 år siden

"Advokatforeningens ungdomsutvalg har foreslått at ferske advokater skal kunne få råd og veiledning av dommere."

(Vil at dommerne gir karakterer for opptreden og saksfremstilling)

20 år siden

"Kommisjonen skal utrede prinsipielle og faktiske fordeler og ulemper ved dagens organisering av den sentrale domstolsadministrasjonen."

(Regjeringen har opprettet en domstolskommisjon)

10 år siden

"Kvinnelige jurister og advokater ønsker å stille på startstreken når 600 kvinnelige styremedlemmer skal rekrutteres inn i norske styrerom."

(Juristforbundet lanserer database over kvinnelige styrekandidater)

Når over 40 advokatselskaper velger oss...

...kan du være trygg på at vi leverer kvalitet. Amesto Translations er Norges største leverandør av translatortjenester.

amesto
Translations

Kontakt oss på: Tlf: +47 922 03 214 · Adr: Smeltedigelen 1, 0195 Oslo

Justisdepartementet bøyer av etter råd fra ESA

Vil foreslå forbud mot å kunne kreve sikkerhetsstillelse for saksomkostninger

Justis- og beredskapsdepartementet vil i et høringsnotat foreslå å innføre et generelt forbud mot krav om sikkerhetsstillelse fra EØS-bosatte saksøkere. Departementets forslag kommer etter at EFTA's overvåkingsorgan ESA iverksatte gransking av en påstand om at Norge forskjellsbehandler personer som vil reise søksmål for norske domstoler.

Tekst: Tore Letvik

I desember i fjor omtalte Juristkontakt granskingen som EFTAS overvåkingsorgan, ESA, har iverksatt for å undersøke påstanden om diskriminering ved norske domstoler. Personer bosatt utenfor Norge kan bli avkrevd sikkerhet for saksøktes omkostninger dersom de vil reise sak for norske domstoler. Hvis sikkerhet ikke blir stilt, kan søksmålet avvises. Personer eller selskaper med adresse i Norge avkreves ingen slik garanti. Det er tvistelovens § 20–11 som åpner for at borgere bosatt

utenfor Norge kan bli avkrevet sikkerhet for saksøktes omkostninger.

ESAs undersøkelse av en mulig norsk diskriminerende rettspraksis på dette rettsområdet ble igangsatt etter at en norsk statsborger bosatt i England saksøkte den norske stat for ærekrenkelse. Staten krevde sikkerhet for mulige egne omkostninger og fikk medhold i tingrett og lagmannsrett. Saksøkeren hevdet å ikke ha råd til å anke videre til Høyesterett, og klaget Norge inn for ESA for forskjellsbehandling. I klagen hevdet saksøkeren at Norge bryter forpliktelsene etter EØS-avtalen ved tvistelovens mulighet for at den som saksøkes i Norge kan kreve at saksøker stiller sikkerhet for saksomkostningene dersom saksøker er bosatt utenfor Norge.

Klageren viste også til flere tilfeller hvor norske domstoler har stilt krav om at saksøker må stille sikkerhet til dekning for saksøktes omkostninger for i det hele tatt å få saken behandlet av retten. Klageren hevdet at den aktuelle lovparagrafen er diskriminerende i favør av norske innbyggere, og i strid med EØS-regelverket. Det var i november i 2014 at ESA informerte den norske regjeringen om at Norge er innklaget med påstand om at norske domstoler diskriminerer personer på

grunnlag av bosted ved å stille slike krav om sikkerhetsstillelse med hjemmel i den aktuelle paragrafen i tvisteloven.

ESA konkluderte i sitt åpningsbrev til Justisdepartementet med at den aktuelle bestemmelsen i tvisteloven er i strid med EØS-avtalen og holder fast på konklusjonen. Etter den tid har det vært utvekslet flere brev mellom ESA og Justisdepartementet. Representanter fra overvåkingsorganet var også i møte med Justisdepartementet om saken så sent som 12 november i fjor.

Justisdepartementet hevder tvistelovens § 20–11 er i tråd med EØS-retten hovedsakelig fordi det i tvisteloven er en bestemmelse som sier at slik sikkerhet ikke skal kreves hvis det ville være i strid med en forpliktelse etter internasjonal lov om likebehandling mellom parter bosatt i utlandet og parter bosatt i Norge.

– Alvorlig tvil

I et brev til ESA 4 desember i fjor vedgår likevel Justisdepartementet at tvistelovens ordlyd kunne være klarere i å uttrykke at sikkerhetsstillelse ikke kan stilles hvis det er i strid med EØS-avtalen. I tillegg gjør Justisdepartementet det klart at det vil sende ut et lovforslag på høring, hvor ett av de

ESAs undersøkelse av en mulig norsk diskriminerende rettspraksis ble igangsatt etter at en norsk statsborger bosatt i England saksøkte den norske stat. (Illustrasjonsfoto: Aftenposten)

alternative forslagene vil være å endre tvisteloven slik at det blir klart at sikkerhet ikke kan stilles hvis tvistegjenstanden faller innenfor EØS-avtalens virkeområde.

I februar i år svarte ESA på dette og skriver blant annet at det er tilsynets (ESA, red. anm.) foreløpige oppfatning at det er alvorlig tvil om hvorvidt det første alternativet, å endre § 20-11 i tvisteloven (slik at ordlyden blir klarere, red.anm.), er i tråd med EØS-retten.

”Tilsynet oppfordrer den norske regjeringen til å ta note av observasjonene i dette brev», heter det. I tillegg skriver ESA at overvåkingsorganet ønsker å bli holdt orientert om arbeidet knyttet til eventuelle foreslåtte endringer av den aktuelle paragrafen i tvisteloven.

Juristkontakt har bedt om en kommentar fra Justis- og beredskapsdepar-

tementet om utviklingen i denne ESA-saken, og fått følgende svar i en epost fra departementets lovavdeling:

«Departementets syn på adgangen til å kreve sikkerhetsstillelse etter norsk rett og EØS-avtalen fremgår av departementets brev 4. desember 2015. Det vil si at tvisteloven § 20-11 viderefører rettstilstanden etter den nå opphevede tvistemålsloven § 182 første ledd tredje punktum: «Sikkerhet kan heller ikke kreves hvis tvistegjenstanden faller innenfor EØS-avtalens virkeområde». Som også nevnt i dette brevet vil departementet i løpet av året sende ut et høringsnotat med forslag til lovendringer i anledning evalueringen av tvisteloven. Her vil det blant annet bli foreslått å endre tvisteloven § 20-11 i tråd med den nevnte tvistemålsloven § 182 for at lovteksten skal gi enda klarere uttrykk for rettstilstanden. I brevet fremgår videre at

**Lovteksten skal
gi enda klarere uttrykk
for rettstilstanden**

departementet også tar sikte på å beskrive et alternativt forslag om et generelt forbud mot krav om sikkerhetsstillelse fra EØS-bosatte saksøkere, selv om en slik regel etter departementets syn vil gå lenger enn det EØS-avtalen krever», skriver departementet. ►

Vant frem i Høyesterett

– Håper flere får prøvd sine saker for domstolene etter denne avgjørelsen

Leif Ingar Engesæth ble pålagt av tingretten å stille 150.000 kroner i sikkerhet for saksomkostninger for å få reise sak mot en bolig-entreprenør. Pålegget kom fordi Engesæth i lengre perioder oppholdt seg i Hellas. Han anket men lagmannsretten forkastet anken. Først da den nyutdannede juristen bragte saken til Høyesterett fikk han medhold i en kjennelse som vil være retningsgivende for tilsvarende saker i tiden som kommer.

Tekst: Tore Letvik

Det var i juni 2015 Leif Ingar Engesæth tok ut søksmål mot en boligentreprenør med krav om erstatning for brudd på en kontrakt om kjøp av en boligeiendom. Entreprenøren fremmet i tilsvaret begjæring om at Engesæth skulle pålegges å stille sikkerhet for mulig sakskostnadsansvar etter tvisteloven § 20-11. Bakgrunnen var at han i lengre perioder tilbrakte sin tid i Hellas.

Etter nederlag i tingrett og lagmannsrett anket Engesæth til Høyesterett og gjorde gjeldende at kravet om sikkerhetsstillelse strider mot diskrimineringsforbudet i EØS-avtalens artikkel 4. Entreprenørselskapet bestred i sitt tilsvarende svar at diskrimineringsforbudet var brutt. Selskapet

Leif Ingar Engesæth prosederte selv saken gjennom hele prosessen. (Foto: Tore Letvik)

viste til at det ikke var tale om forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet, og at tvistegjenstanden i saken falt utenfor EØS-avtalens virkeområde fordi saken gjelder påstått kontraktsbrudd i forbindelse med salg av en eiendom i Norge.

Sikkerhetsstillelse for sakskostnadsansvar er regulert i tvisteloven §20-11 første ledd, som lyder:

«Saksøkte kan kreve at en saksøker som ikke har bopel i Norge, stiller sikkerhet for mulig ansvar for sakskostnader i instansen. Sikkerhet kan ikke kreves hvis det ville stride mot en folkerettslig forpliktelse til å likebehandle parter bosatt i utlandet og parter bosatt i Norge, eller dersom det ville virke uforholdsmessig ut fra

sakens art, partsforholdet og forholdene for øvrig».

Høyesteretts ankeutvalg skriver følgende i kjennelsen om denne bestemmelsen::

«Etter andre punktum kan sikkerhetsstillelse altså ikke kreves hvis det vil stride mot en folkerettslig forpliktelse til likebehandling. Norge er forpliktet etter EØS-avtalen. Pålegg om sikkerhetsstillelse kan dermed ikke gis hvis dette vil stride mot Norges forpliktelser etter denne avtalen», heter det blant i annet i kjennelsen som peker på at det i norsk kommentarutgave om EØS-avtalens artikkel 4 står følgende: «Enhver forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet skal være forbudt innenfor denne avtalens virkeområde, med forbehold for de særbestemmelser den selv gir».

«Indirekte forskjellsbehandling»

«Spørsmålet blir etter dette om artikkel 4 er til hinder for et krav om sikkerhetsstillelse her. Ankemotparten (entreprenøren, red.anm.) har for det første gjort gjeldende at diskrimineringsforbudets rekkevidde er begrenset til forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet», skriver Høyesteretts ankeutvalg i kjennelsen.

Etter en vurdering av en tidligere dom i EFTA-domstolen med benevnelsen, Dr Kottke-saken, og etter å ha vurdert korrespondansen i den verserende saken mellom ESA og Justisdepartementet som Juristkontakt tidligere har omtalt, og også omtaler i denne utgaven skriver Høyesteretts ankeutvalg videre:

«Forbudet i artikkel 4 retter seg altså også mot indirekte forskjellsbehandling, det vil si en diskriminering som ikke direkte retter seg mot nasjonalitet, men hvor virkningen er en bedre behandling av egne borgere. Et krav om at saksøkere bosatt i utlandet må stille sikkerhet, vil typisk ramme utlendinger, og kan derfor innebære en slik indirekte forskjellsbehandling. Vi er derfor innenfor anvendelsesområdet til EØS-avtalens artikkel 4», skriver ankeutvalget.

Høyesteretts ankeutvalg sier seg enig med entreprenørselskapet i at tvisteloven » 20-11 må forstås slik at sikkerhetsstillelsen ikke er i strid med EØS-avtalen, dersom tvistegjenstanden faller utenfor avtalens virkeområde. Ankeutvalget legger imidlertid til grunn at tvistegjenstanden i saken ikke faller utenfor EØS-avtalens virkeområde.

«Investeringer i fast eiendom regnes som kapitalbevegelse i EU-rettens forstand», skriver ankeutvalget og refererer blant annet til tidligere rettsavgjørelser i EU. Ankeutvalgets kjennelse fortsetter videre:

«Etter utvalgets syn er det ikke grunnlag for å vurdere dette annerledes under EØS-avtalen. Slik utvalget ser det, kan det heller ikke ha betydning at Engesæth er selger – og ikke kjøper – av eiendommen. Saken gjelder like fullt den

Jeg var sikker på at en slik sikkerhetsstillelse var i strid med EØS-reglene

økonomiske forbindelsen mellom partene innenfor EØS-området, og kravet om sikkerhetsstillelse innebærer en indirekte restriksjon på retten til fri bevegelse av kapital. Utvalget legger til at EFTA-domstolen i Dr. Kottke-saken avsnitt 18 synes å ha lagt til grunn et krav om sikkerhetsstillelse i seg selv faller innenfor EØS-avtalens virkeområde, uavhengig av den underliggende transaksjonen. En sakskostnadsavgjørelse fra norsk domstol kan tvangsfullbyrdes i Hellas. På den bakgrunn finner ankeutvalget at sikkerhetsstillelsen bryter med EØS-avtalen artikkel 4 (...). Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves», skriver ankeutvalget i kjennelsen. Dermed må saken tilbake til tingrett og lagmannsrett.

Selvprosederende

– Det er første gang dette spørsmålet er bragt opp til Høyesterett og rundturen tilbake i de tidligere rettsinstansene er ren formalia etter at Høyesteretts ankeutvalg har gjort sine tolkninger og kommet med sine konklusjoner. Jeg var sikker på at en slik sikkerhetsstillelse var i strid med EØS-reglene og bestemte meg for å anke hele veien. Det er noe ganske galt med et system hvor enkelte kan avkrevs sikkerhet og kanskje dermed ikke har råd til å få sin sak prøvet for retten, mens andre, som bor og oppholder seg i Norge slipper å bli avkrevet slik sikkerhet, sier Engesæth som har vært selvprosederende gjennom hele rettsprosessen.

Han hadde en master i sosialøkonomi fra Blindern i 1976 fra før av, hvoretter han arbeidet i Utenriksdepartementet hovedsakelig med handelspolitiske spørsmål innenfor FN, OECD og WTO, og tok i fjor vår

master i rettsvitenskap som 66-åring etter å ha gått opp som privatist.

Parallelt med at han kjempet mot kjennelsene som påla ham å stille sikkerhet for saksomkostninger studerte han jus og utførte sitt arbeid innen shipping, finans og forsikring.

– Jeg spesialiserte meg på EØS-retten fordi jeg driver internasjonal business, sier Engesæth.

– Du utdannet deg til jurist i voksen alder?

– Ja, men det er i en alder av 66 at du skal dra til vettu, sier en fornøyd jurist med et hint til Wenche Myhres velkjente sang.

Juristkontakt ba om en kommentar fra ESA til kjennelsen fra høyesteretts ankeutvalg og om den kan få noen innvirkning på vurderingen av om tvistelovens § 20-11 er å anse for å være i strid med EØS-avtalen, og fikk følgende svar fra «Press & Information Officer i EFTA Surveillance Authority (ESA), Andreas Kjeldsberg Pihl.

«Åpningsbrevet konkluderer som kjent med at den aktuelle bestemmelsen i tvisteloven er i strid med EØS-avtalen. Kjennelsen fra Høyesterett er et eksempel på hvordan denne bestemmelsen anvendes. Det endrer ikke konklusjonen i åpningsbrevet, som gjelder utformingen av bestemmelsen i seg selv».

Vi stilte det samme spørsmålet til Justis- og beredskapsdepartementet og fikk følgende til svar fra Lovavdelingen:

«Den nevnte kjennelsen fra Høyesteretts ankeutvalg 19. februar 2016 synes i utgangspunktet å legge til grunn at rettstilstanden etter tvistemålsloven § 182 er videreført i tvisteloven § 20-11, men departementet vil eventuelt komme nærmere tilbake dette i høringsforslaget».

Siste tariffkonferanse med Knut Aarbakke som Akademiker-leder

Akademikernes leder Knut Aarbakke innledet Juristforbundets tariffkonferanse i mars.

Han stiller ikke til gjenvalg som leder til høsten. – Åtte år er lang tid i et slikt verv, og det er på tide å gi stafettpinnen videre, sier han.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Det var Akademikernes leder Knut Aarbakke som innledet under Juristforbundets tariffkonferanse i midten av mars. Temaet hans var «Akademiker-blikk» på oppgjør og et arbeidsliv i endring. Og endring blir det også for Aarbakke personlig. Etter åtte år som leder av Akademikerne har han nå gitt beskjed til valgkomiteen om at han ikke stiller til gjenvalg som leder. Det er Akademikernes rådsmøte i oktober som skal velge ny leder for de neste to årene.

– Åtte år er lang tid i et slikt verv, og det er på tide å gi stafettpinnen videre. Selv om Akademikerne har oppnådd mye de senere årene, er det

– Det er på tide å gi stafettpinnen videre, sier Knut Aarbakke.

heldigvis fortsatt utfordringer å gå løs på for en ny leder, uttaler han på Akademikernes nettsted.

Aarbakke sier han har latt seg inspirere av den kraftige medlemsveksten i organisasjonen. Da han ble valgt som leder første gang i 2008 var medlemstallet på 137.000. Nå er det 194.000 medlemmer. Det er en vekst på over 40 prosent.

– Akademikerne blir 20 år neste høst og vi kommer etter all sannsynlighet til å passere 200.000 medlemmer i løpet av året. Det er en milepæl som jeg er stolt over å ha bidratt til, sier Aarbakke.

Medlemsveksten var noe han trakk frem også under Juristforbundets tariffkonferanse.

– Vi er den raskest voksende arbeidstakerorganisasjonen, sa Aarbakke.

Men selv om han kunne glede seg over medlemsvekst, valgte han under konferansen i forkant av vårens lønnsoppgjør å peke på de store utfordringene Norge står overfor med omstilling av økonomien.

– Det er en brutal nedgang i ordreinnngang innen enkelte områder. For Stavanger-regionen er det dramatisk. Dette gir ringvirkninger mange ikke tar innover seg, sa han.

– Samtidig er det andre steder det går då det griner – som for eksempel på Kongsberg, Raufoss og innen fiskeoppdrettsnæringen. Vi er gode på teknologiutvikling og har verdensledende miljøer på Kongsberg og Raufoss. Men det er ikke noe av dette som er i nærheten av å bringe inn så mye penger i statskassa som oljen, minnet han om.

Oomstillinger

Aarbakke ba forsamlingen, bestående av tillitsvalgte, forberede seg på omstillinger i offentlig sektor.

– Offentlig sektor i Norge vil se helt annerledes ut om noen år. Vi vil se fusjoner og fisjoner. Juristforbundet må forberede seg på å hjelpe mange i forbindelse med omstillingsprosesser.

Og omstillingene får konsekvenser for måten det jobbes på.

Offentlig sektor i Norge vil se helt annerledes ut om noen år

– Vi ser allerede i dag noen eksempler på mer samarbeid – som i kampen mot arbeidslivskriminalitet. Vi vil se mer av slike samarbeidsmiljøer. Omstillingene vil også få konsekvenser for hvordan offentlige virksomheter er organisert og delt i regioner. Ved siste opptelling var det 36 måter å organisere dette på i Norge. Politiet, Tollvesenet, Domstolene osv. har alle forskjellige måter å inndelegge seg på regionalt. Man kan spørre seg om dette er særlig lurt med tanke på for eksempel mer samarbeid. Mitt syn er at det er galskap.

Men omstillingene kan bli tøffe.

– Det får gjerne utslag som ikke er bra. Da en rekke statlige tilsyn flyttet for noen år siden, i Norman-prosessen, mistet mange jobben fordi de ikke kunne flytte. Det veier tungt. Ofte er det også en skjult måte å nedbemanne på.

Også måten arbeidstakere tilknytter seg arbeidslivet er i endring. Et stikkord er delingsøkonomi.

– Systemet med fast stilling osv. vil utfordres for flere grupper enn i dag. Mange vil få en løsere tilknytning. Hvis vi ser til Storbritannia, er nå femti prosent av alle nye jobber selvstendig næringsdrivende. Det betyr at arbeidstakerorganisasjoner må jobbe for rettigheter på en annen måte. I dag er de koblet til et tilsetningsforhold.

Aarbakke kom også inn på hvor avgjørende integrering blir for Norge.

– For de som skal bli i Norge er utdanning og jobb svært viktige arenaer for integrering. Akademikerne tar til orde for at asylsøkeres kompetanse på kartlegges allerede på asylmottakene, sier han.

Akademikerne er en av fire hovedorganisasjoner på arbeidstakersiden og består av tretten foreninger

- Norges Juristforbund
- Arkitektenes Fagforbund
- Den norske legeforening
- Den norske tannlegeforening
- Den norske veterinærforening
- Econa
- Krigsskoleutdannede offiserers landsforening
- Naturviterne
- Norsk Lektorlag
- Norsk Psykologforening
- Samfunnsviterne
- Tekna

Knut Aarbakke

- Har siden 2008 vært leder for Akademikerne
- Han var også leder av Samfunnsviterne fra 2008 til 2015.
- Aarbakke er opprinnelig fra Bergen og er utdannet cand.polit. med hovedfag i medievitenskap fra Universitetet i Bergen.

Juristforbundet på FNs kvinnekonferanse

Kvinnens rettigheter og likestilling som forutsetning for bærekraftig utvikling var tema for årets utgave av FNs kvinnekonferanse i New York (CSW16). Juristforbundet deltok for andre år på rad, og Curt A. Lier og Susanne Eliassen rapporterer her fra et omfattende program.

– Vi har en etisk forpliktelse til å bidra

I Norge har vi lett for å ta likestilling som en selvfølge. Vi er likevel ikke i mål her hjemme, og i store deler av verden utsettes fortsatt kvinner for undertrykking, vold og diskriminering.

Likestilling og rettssikkerhet for kvinner er avgjørende for å løse vår tids store humanitære utfordringer og for å nå FNs bærekraftsmål, skriver Curt A. Lier og Susanne Eliassen.

Av president Curt A. Lier
og hovedstyremedlem
Susanne Eliassen
i Juristforbundet

Hjemme igjen fra FNs kvinnekonferanse i New York er vi overbevist om at vi i Juristforbundet er etisk forpliktet til å bidra til økt likestilling både nasjonalt og internasjonalt. Dette inngår selvsagt i satsningen på Rettsikkerhetens år 2016.

Problemene er de samme

FNs kvinnekonferanse er en arena for samarbeid på tvers av nasjoner, kulturer og organisasjoner for å styrke arbeidet for likestilling. Norges delegasjon til konferansen ble ledet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet som peker på at likestilling har en egenverdi og er et av de mest effektive virkemidlene for utvikling. Kvinner og jenters rettigheter må ha en sentral plass når FNs nye bærekraftsmål skal gjennomføres, noe det var stor enighet om på konferansen.

Vi deltok på en rekke arrangementer, bl.a. om økonomisk utnyttelse av kvinner i den tredje verden, om bekjempelse av trafficking og organiserte krefter som står bak utnyttelse av kvinner. Oppholdet ga oss muligheter til å bygge nettverk og gjenoppta kon-

takten med en rekke organisasjoner vi ble kjent med under fjorårets konferanse. Som i fjor er det slående hvor like problemstillingene er mange steder i verden og hvor likt vi tenker om løsningene som må på plass.

Et arrangement i samarbeid mellom Norske Kvinners Sanitetsforening og deres etiopiske søsterorganisasjon fikk likevel fram både likheter og forskjeller i landenes kamp for kvinners rettigheter. Her deltok begge lands likestillingsministre. En hovedkonklusjon ble at potensialet ligger i å legge til rette for at kvinner kan forsørge seg selv og sine barn.

Vold og overgrep

Bærekraftig utvikling er ikke mulig uten at grunnleggende rettigheter for kvinner er på plass. Urfolkskvinner er særlig utsatt for vold og overgrep, noe som kom fram på et arrangement i regi av det norske Samediggi (Sametinget) og vår samarbeidspartner FOKUS. Også kvinner som jobber for å forsvare menneskerettigheter, er mer utsatt enn menn. Her fikk vi dessuten møte representanter for Maya-kvinnene i Guatemala som bekreftet at støtte fra

President Curt A. Lie og hovedstyremedlem Susanne Eliassen fra Juristforbundet, deltok under FNs kvinnekonferanse i New York.

det internasjonale samfunnet er helt nødvendig.

Juristforbundet støtter et program som skal bedre rettsikkerheten for voldsutsatte kvinner i Guatemala. Gjennom faglig og økonomisk støtte skal vi bidra til å styrke det pågående reformarbeidet innen politiet. Målet er å forbedre politiets prosesser rundt håndtering av straffbare handlinger mot kvinner. Dommerforeningens utvalg for menneskerettigheter driver også et prosjekt for rettsikkerhet og uavhengighet for dommere i Guatemala og har invitert Juristforbundet sentralt til å engasjere seg i dette.

Kvinner og barn er også spesielt utsatt under krig og katastrofer. Et møte med syriske kvinner gjorde sterkt inntrykk. Vi kan knapt forestille oss hvilke utfordringer kvinnene har i

krigsområdene inne i Syria eller på flukt i andre land. Vi vil ta med oss disse erfaringene videre i arbeidet med Rettssikkerhetens år.

Utenfor lederstillingene

Likestillingsprinsippet og vern mot diskriminering er nedfelt i nasjonalt og internasjonalt lovverk, samt gjennom menneskerettighetene. Selv om Norges på kvinnekongressen ble oppfattet å ha en sterk posisjon i det internasjonale arbeidet for en likestilt verden, fikk vi likevel mye kritikk fra FNs kvinnekomité for at vi ikke har satt i gang tilstrekkelig med tiltak mot diskriminering:

I september 2015 kartla Brahe Educational Foundation kvinner i ledelse i de 10 største advokatfirmaene i 15 europeiske byer. Resultatet viste at Oslo ligger på nest siste plass

med 11,8 % kvinner på partnernivå. Til sammenlikning ligger prosentandelen kvinner i ledelse på det dobbelte i Paris og London.

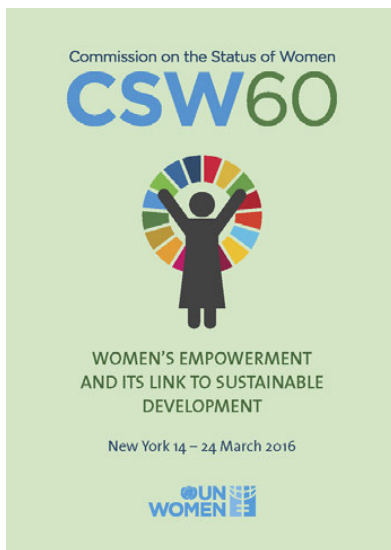
I februar lanserte McKinsey-rapporten «Diversity matters». Rapporten viser at virksomheter med jevn kjønnsbalanse i ledelsen har 15% større sjanse for gode økonomiske resultater enn bransjesnittet.

Juristforbundets lønnsundersøkelse fra 2014 viser at det fortsatt er relativt store inntektsforskjeller mellom menn og kvinner. I staten tjener kvinner kun 87,8 % av hva menn gjør. I privat sektor er tallet så lavt som 83,3 %. Dette skyldes ikke at kvinner underbetales i likeverdige stillinger, men at kvinner i mindre grad enn menn arbeider i de best betalte stillingene.

Feie for egen dør

På FNs kvinnekonferanse ble vi minnet om enorme utfordringer for kvinner over hele verden. I et møte i familie- og kulturkomiteen på Stortinget i vinter påpekte Juristforbundet at Norge må ta et særlig ansvar i det internasjonale arbeidet med å beskytte kvinner mot vold, trakassering og overgrep. Vi oppfordret også til å bruke partene i arbeidslivet og organisasjoner som en ressurs i likestillingsarbeidet. Da kan vi ikke sitte på gjerdet selv, men må delta aktivt i arbeidet med å bedre kvinners rettigheter.

Vi må også ta tak i likestillingsutfordringene som fortsatt eksisterer her hjemme. Mye tyder på at holdninger bidrar til at kvinner ikke søker lederstillinger, holdninger til hvordan man må fungere i en lederstilling eller de best betalte fagstillingene. Det er et leder- og arbeidsgiveransvar å legge til rette

for en bedre balanse mellom menn og kvinner. Vi har alle likevel et ansvar for å skape en kultur for at folk i topplederstillinger, kvinner som menn, ikke trenger å velge bort familie og fritid.

Rettsikkerhetens år 2016

I anledning 50 års jubileet har Juristforbundet sammen med seks andre organisasjoner valgt å gjøre 2016 til Rettsikkerhetens år: Flyktninghjelpen, FOKUS – Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål, Miljøstiftelsen Bellona, Redd Barna, NOAS – Norsk organisasjon for asylsøkere og Røde Kors.

Rettsikkerhetsalliansen skal skape større bevissthet om rettsikkerhetsutfordringene i samfunnet og i verden rundt oss. Vi vil bygge kunnskap om rettsikkerhetens betydning, påpeke svikt og systemsvakheter og foreslå tiltak for å styrke rettsikkerheten for de mest sårbare. Vi ønsker å vise hvor viktig rettsikkerhet er for å løse vår tids store humanitære utfordringer, og hvor sårbar rettsikkerheten er i møte med politiske beslutninger.

JUC NORGE

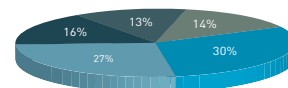
Faglige nettverk på høyt nivå

JUC Norge tilbyr pr. i dag 16 faglige nettverk innen forskjellige fagområder. Ved å delta i et nettverk får du ikke bare en sterk faglig forankring. Du får også en utvidelse av ditt profesjonelle nettverk som du kan bruke til å utveksle kunnskap i forbindelse med konkrete saker du arbeider med. JUC har engasjert dyktige nettverksledere, og deltakerne holder et høyt faglig nivå.

Tilbudene om nettverk har slått meget godt an i Norge, og over 400 deltakere har meldt seg på. Nettverket er godkjent som obligatorisk etterutdanning for medlemmene i Advokatforeningen.

Utviklingen i Norge er positiv. Vi etablerer stadig nye nettverk, og har nå ansatt en Network Manager som skal sørge for fortsatt god og økende aktivitet.

Slik fordeler deltakerne seg på de norske nettverkene

- Advokat, partner, Managing Partner
- Direktør (For eksempel CEO, CFO, CTO)
- Internadvokater
- Konsulent, sjef, manager
- Rådgiver, seniorrådgiver

Les vårt magasin på
www.juc.dk/nettverk

Eller gå inn på www.juc.dk/norge for mer informasjon eller kontakt
Country Manager Kjell Øiestad,
e-post: ko@juc.no
eller mobil: 95 73 19 74

Varslingsveileder

Juristforbundet med veileder for varslingssaker

– Vi ser at jurister og advokater er yrkesgrupper som ofte blir involvert i varslingssaker, sier advokat Ragnhild Bø Raugland i Juristforbundet. Nå har forbundet laget en veileder til bruk for medlemmer som involveres i sakene. Veilederen blir tilgjengelig på Juristforbundets nettsted.

Tekst: Ole Martin Gangnes

Juristforbundets advokatkontor bistår medlemmer av forbundet i en rekke typer saker, inkludert varslingssaker. Ofte har Juristforbundet medlemmer på «begge sider av bordet» i sakene.

– Varsling i arbeidsforhold har for alvor blitt satt på dagsorden og varsling byr på utfordringer for alle involverte. Ut fra sin plassering i virksomheten, ser vi at jurister og advokater er yrkesgrupper som ofte blir involvert i varslingssaker. Juristforbundets advokatkontor har derfor utarbeidet en veileder til bruk for medlemmene, sier advokat Ragnhild Bø Raugland, leder av forbundets advokatkontor.

Veilederen redegjør for arbeidsmiljølovens regler om varsling, gjennomgår varslingsgrunnlaget, anbefalt fremgangsmåte, varslingsrutiner samt belyser part- og ansvarsforhold.

– Erfaringene vi har viser at det er mange grensespørsmål, ikke minst knyttet til forsvarlighetskravet, sier advokat Ragnhild Bø Raugland.

Grensespørsmål

– Erfaringene vi har viser at det er mange grensespørsmål, ikke minst knyttet til forsvarlighetskravet. Utarbeidelse av veilederen har vært et teamarbeid hvor alle på advokatkontoret har vært involvert, sier Raugland.

– Det sentrale med veilederen har vært å få frem at man i forkant bør kvalitetssikre grunnlaget for det man ønsker å varsle om. Dette kan gjøres

ved å drøfte forholdet med tillitsvalgte, verneombudet eller med en av advokatene ved Juristforbundets advokatkontor. En utenforstående part kan bidra med refleksjoner og råd som kan dempe konfliktnivået, sier hun.

Ikke alle meldinger om kritikkverdige forhold kan karakteriseres som varsling i lovens forstand.

– Dette belyser vi i veilederen. Det kan være uttalelser, ytringer eller bekymringer som man normalt skal kunne ta opp innenfor et vanlig ytringsklima på en arbeidsplass. Vi ønsker å bidra til bevissthet og kunnskap rundt dette, ikke minst for ledere og personalansvarlig, sier Raugland.

Hun forteller at veilederen i løpet av kort tid vil være tilgjengelig for medlemmene på juristforbundet.no

Deltar i undersøkelse om varsling

Juristforbundet gjennomfører i disse dager, i samarbeid med Fafo, en medlemsundersøkelse om varsling.

– Vi oppfordrer alle medlemmer som blir kontaktet i denne forbindelse å svare på undersøkelsen, sier Ragnhild Bø Raugland.

Høyesterettsavgjørelse om kildevern ble kåret til verdens beste dom

Det amerikanske prestisje-universitetet Columbia i New York har kåret Høyesteretts avgjørelse i kildevernsaken som filmskaper Ulrik Imtiaz Rolfsen reiste mot Politiets Sikkerhetstjeneste (PST) til verdens beste dom. Dommen falt i november i fjor.

Tekst: Tore Letvik

Rolfsen fikk i Høyesterett fullt medhold i at PSTs beslag, av råopptak til filmskaperens dokumentarfilm om norske radikale islamistmiljøer, måtte oppheves under henvisning til kildevernet. Dommen ble bredt omtalt i mediene, deriblant i Juristkontakt.

Columbia University i New York opprettet i 2015 den årlige prisen Columbia Global Freedom of Expression Prizes, som deles ut i to kategorier, for «en vesentlig juridisk kjennelse», og for «fremragende juridiske tjenester». Prisen deles nå ut for annet år på rad. Blant et betydelig antall andre rettsavgjørelser på verdensbasis er altså norsk høyesteretts avgjørelse i kildevernsaken blitt kåret til «en vesentlig juridisk kjennelse».

I pressemeldingen fra universitetet blir det fremhevet at kjennelsen var enstemmig og at Høyesterett la vekt på å beskytte journalistiske kilder til tross for at det var en pågående anti-terror-etterforskning.

”I motsetning til den omfattende internasjonale tendensen til å ofre ytringsfriheten i krisetider, anerkjen-

Høyesterettsdommer Arne Ringnes var førstvoterende i saken.
(Foto: Thomas Haugersveen)

ner denne kjennelsen den avgjørende betydningen av en fri presse», heter det i pressemeldingen.

Takket høflig nei til seremoni

Den 4. mars inviterte Columbia-universitetet representanter fra norsk Høyesterett til utdeling av prisen under en konferanse om ytringsfrihet og rettsvitenskap og dens prisseremoni New York 4 – 5 april.

Å motta en pris for en rettsavgjørelse kolliderer imidlertid med Høyesteretts prinsipper om uavhengighet. I et brev til universitetet takker Høyesterett, og førstvoterende Arne Ringnes, og invitasjonen, men avslår høflig:

”However, as a matter of principle, we have decided not to take part in the prize ceremony. We do hope you

appreciate that this decision is solely based on the concern that receiving any prize for a particular ruling may call into question the court’s full impartiality.”

Det var etter at tingrett og lagmannsrett hadde konkludert med at Politiets Sikkerhetstjenestes beslag var lovlig og dermed sa ja til at PST skulle få se de beslaglagte filmopptakene, at Høyesterett satte foten ned til fordel for lovens vern av kilder.

– Dette har vært en spennende prosess. Vi er svært fornøyd med dommen som er tindrende klar. Den er en styrking av kildevernet og gir et utvidet vern av upublisert materiale, sa advokat Kim Gerdtts til Juristkontakt kort tid etter at avgjørelsen falt.

– I verdenstoppen

Vidar Strømme i advokatfirmaet Schjødt representerte Norsk Redaktørforening i saken, og han synes prisen fra Columbia University er gledelig.

– Høyesterett er i verdenstoppen når det gjelder å vurdere ytringsfrihetsspørsmål. De har vært ytringsfrihetens vokter i Norge, men det er første gang de tildeles en slik pris internasjonalt. Det er gledelig å ha vært med på grunnlaget for en slik avgjørelse, sier advokat Strømme til Aftenposten.

I den andre kategorien Columbia Global Freedom of Expression Prizes, for «fremragende juridiske tjenester», gikk prisen til to tyrkiske akademikere og en tyrkisk advokat.

JURIST KONGRESS

2016

JURISTFORBUNDET

RETTSSIKKERHETENS ARENA

24. – 25. november 2016 | Thon Hotel Arena, Lillestrøm

Jurist og
direktør i Datatilsynet
Bjørn Erik Thon

JURIST
FORBUNDET

Foto © Mattias Bardå

*Hvordan designe
den gode
arbeidsplassen?
Hjerneforsker
Katarina Gospic*

Nordnorsk jazzmusiker
og jurist
Marie Wangen

JUS
— JURISTENES —
UTDANNINGSSENTER

5 fagspor | 6 morgenseminarer | 50 forelesere | 35 musikere

Påmelding på juristkongress.no fra 6. juni!

// Ledelse handler
om å ta ansvar, og ansvar
er noe personlig

Politimester Hans Vik er en av PODs 12 utvalgte

– Jeg er skeptisk til sentralstyring, men denne reformen skal vi få til

Hans Vik var politimester i Rogaland før den siste politireformen kuttet antall politimestere fra 27 til 12. Han er politimester i samme distrikt pluss et enda større område etter reformen. Juristkontakt har besøkt den urokkelige «mesteren» i Stavanger.

Tekst og foto: Tore Letvik

I begynnelsen av intervjuet tror vi et øyeblikk at politimesteren trækker kraftig i salaten. Helt siden forrige politireform, som kuttet antall politidistrikter fra 54 til 27, har mange røster ropt varsku om at nærpolitiet vil forsvinne. Nå har antall politidistrikter krympet ytterligere fra 27 til 12. Likevel våger Vik å trå kritikerne kraftig på tærne med en påstand om at færre, og større politidistrikter kan sikre tilstedeværelse av politiet i lokalsamfunnet.

– Det viktigste er ta på alvor at reformen er en nærpolitireform. Når jeg sier det så smiler mange av meg og sier jaja, vi får nå se. Men for meg er det alvorlig ment, og nettopp dette er noe av det jeg gleder meg mest til. Å få denne reformen til å fungere ute i bydelene og i bygdene. Både der det bor mye folk og der det bor lite folk, sier Vik som vet godt hva han snakker om, når han nevner småsteder.

Politimesteren har vokst opp i Ryfylke i den lille bygda Erfjord i Suldal kommune. De siste 27 årene har han bodd i Sandnes sammen med kona og barna.

– Jeg har vokst opp på en veldig liten plass og har bodd i en ganske stor by – og vet litt om begge deler, sier Vik som tidligere var skeptisk til å måle politiet på hvor lang tid det tar før alarmen går til politiet er framme – såkalt responstid.

– Jeg var så heldig at jeg fikk ansvaret for styring, ledelse og kultur i Endringsprogrammet, og da var responstid ett av prosjektene. Jeg var i utgangspunktet blant dem som fryktet at det å måle responstid kunne føre til en ressursforskyvning og at vi da bare ville bli et beredskapspoliti, på bekostning av for eksempel etterforskning, sier Vik.

Han har endret oppfatning.

– Jeg har skiftet mening fordi jeg har sett at kravet til responstid har mange fordeler. Dette fordi det vil virke dimensjonerende for hvor patruljene og tjenestestedene må være, og fordi rask utrykning i kom-

binasjon med politiarbeid på stedet vil understøtte etterforskning, sier Vik.

Rogaland er ett av tre politidistrikter i landet som har gjennomført pilotprosjektet «Politiarbeid på stedet», de siste årene. Lydavgør på hendelsesstedet og økt bruk av mobile løsninger var to sentrale tiltak i prosjektet som viste seg å ha stor suksess. Pilotprosjektet viste blant annet at lydavgørene bidrar til store besparelser for etterforskere fordi fornærmede og vitner slipper å stille på nye avgør, og til at saker kunne ferdigstilles raskere. Politidirektoratet vil derfor innføre ordningen i alle landets politidistrikter.

// **Jeg var på forelesninger av og til, ellers så satt jeg og leste enten på biblioteket på Sandnes eller hjemme**

– Gjennom «Politiarbeid på stedet», i kombinasjon med kravet til responstid, vil vi få etterforsket mer effektivt og mer rettssikkert fordi vi får mye mer umiddelbare bevis på lyd, og kanskje også på bilde, og også journalført og skrevet rapport ute på åstedet, sier politimesteren.

Han peker også på at flere forhold har betydning for å effektivisere politiet.

– I tillegg til responstid og «Politiarbeid på stedet» er det viktig at den mer hardkjernede delen av etterforskningsfaget opprettholdes. Og det mest sentrale i politireformen er forebygging. Hovedutfordringen er å balansere innsatsen og ressursbruken mellom kravet til respons og kravet til etterforskning og forebygging. Klarer vi å finne den balansen, så har vi trufet. Og det skal vi klare, sier Vik.

Var ikke nervøs

Han mener det er bra at politiet også har oppgaver innen sivil rettspleie og utlendingsforvaltning.

– Det er viktige områder i seg selv, men det fine er at disse oppgavene støtter opp om de oppgavene vi har. Sivil rettspleie handler litt om at politiet, og særlig lokalpolitiet, representerer en annen tilnærming til publikum. Å hjelpe folk som er i gjeldskrise er også politiarbeid, ikke bare den uniformerte myndighetsutøvelsen. Politifolk er flinke til å hjelpe folk ut av alle slags kriser. Og det å lede krisehåndtering i den fulle bredden har jeg sans for. Det er også med på å styrke begrunnelsen for å være et lokalpoliti, sier Vik.

Under søkeprosessen på politimesterstillingene i fjor høst haglet kritikken fra motstanderne av Justisdepartementets krav til mastergrad, og fortrinnsvis i rettsvitenskap, for å være ansett kvalifisert til å bli politimestere i de 12 politidistriktene som Norge i dag er delt inn i. Blant andre Politiets Fellesforbund sto sterkt på viktigheten av at en politimester må ha politifaglig bakgrunn.

Mens debatten raste på sosiale medier, på fjernsyn og i aviser, var det særlig en av søkerne som sto fjellstøtt. Politimesteren i daværende Rogaland politidistrikt, Hans Vik. Han viste seg å bli den eneste søkeren på politimesterstillingen i det nye Sør-Vest politidistrikt, og har både politifaglig bakgrunn og master i rettsvitenskap.

– Så du var ikke det minste nervøs for om du ville bli politimester i det nye Sør-Vest politidistrikt?

– Nei, absolutt ikke. Ikke så lenge jeg stod alene på lista. Jeg har begge deler og det er absolutt ingen ulempe. Jeg tenker at det å ha hatt skoene på, og å vite hva som skjer der ute i virkelighetens verden, har en egen verdi. Selv om det er lenge siden jeg var ute i gatene og det har skjedd mye siden den gang. Noe som gjør at jeg er veldig forsiktig med å skryte på meg kunnskap om hvordan ting er ute nå,

Hans Vik mellom politimesterne Kaare Songstad i Vest politidistrikt og Kirsten Marie Lindeberg i Agder politidistrikt. Landets tolv nye politimestere ble presentert på slutten av fjoråret. (Foto: Jon Olav Nesvold / NTB scanpix)

sier Vik som føler seg tryggere på den rettslige arenaen i politiet.

– Jeg er nok mer modig når det gjelder å forholde meg til å fortelle hvordan ting er i retten og er nok mer kompetent til å ha synspunkter på hva som skjer i påtalemyndigheten som jeg er ansvarlig for. Det er tross alt ikke så lenge siden jeg gikk i retten og jeg er fortsatt innom saker den dag i dag, knyttet til metodebruk, kommunikasjonskontroll og slikt. Men selv om jeg føler meg mer oppdatert på straffesaksbehandling enn operative spørsmål er mitt poeng at det kjennes godt å ha kjent på hvordan ting virker ute, hva det vil si å jobbe nattevakter, å ha vært ute på patruljer, å ha vært på åsteder og ha snakket med vitner og på en måte se både mulighetene, men også begrensningene i det man kan få gjort ute, sier Vik.

Han mener den brede bakgrunnen gir ham innsikt som er viktig i stillingen som politimester.

– Den som er politimester eller sjef, må være den som får ting gjort.

Ledelse handler om å ta ansvar, og ansvar er noe personlig. Man må være det som på engelsk heter «The ultimate accountable», som uttrykker det objektive sjefsansvaret. Når man diskuterer kravet til master og kravet til juridisk og politifaglig miks tenker jeg at det å ha forståelse og kunnskap, og til og med erfaring i en god del av det du skal lede og være ansvarlig for, er trygt for meg. En slik miks oppleves veldig god, uavhengig av at jeg har den selv.

Ferdig jurist i 2000

Vik tok først befalsutdannelse og jobbet i Forsvaret i et par år på 80-tallet. Deretter gikk han på daværende Politiskolen, var politiaspirant i Kristiansand og jobbet deretter et år som etterforsker i Oslo politidistrikt.

– Deretter jobbet jeg et år på Kripos før jeg flyttet til Sandnes i 1989 og begynte i politiet i Stavanger. Først på ordensavdelingen, deretter på etterforskning, etterfulgt av en lang og

meningsfull periode i Utrykningspolitiet, sier Vik.

Han begynte jusstudiet ved siden av jobb, under pappapermisjon, de siste to årene av studiene hadde han 90 prosent permisjon fra jobben som politibetjent i Stavanger.

– Pappapermisjon – du hadde småbarn da du studerte?

– Ja, det var jo permisjon uten lønn, men jeg fikk 5000 kroner i stipend fra Justisdepartementet så jeg kan benytte anledningen nå til å takke for støtten, smiler Vik som tok 1. avdeling i 1991.

– Det gjorde jeg bare for å prøve å studere i tillegg til full jobb. Opplevelsen var veldig bra og jeg bestemte meg for å fortsette. I 1996 tok jeg 2. avdeling. Vi hadde da småbarn, men med en vennlig, fleksibel kone, og mulighet til å tjene mye mindre noen år, så gikk det greit.

– Det høres ut til å ha vært en krevende tid?

– Det handlet om struktur og å utnytte fleksibiliteten, men også om å ►

ha en familie og ikke minst en fleksibel kone som ga meg anledning til å gjøre slike ting. Det funket bra. Vi tjente jo selvfølgelig mye, mye mindre. 10 prosent lønn og studielån. Så lenge en setter tæring etter næring, og så lenge man har mulighet til å gjøre det, så er det muligheter. For oss gikk det egentlig ganske godt, sier Vik som ble sittende mye på biblioteket på Sandnes.

– I den tiden jeg holdt på var det ikke så veldig mye obligatorisk på universitetet i Bergen. Jeg var der på forelesninger av og til, ellers så satt jeg og leste enten på biblioteket på Sandnes eller hjemme. Vi var i en fleksibel periode av livet, så når jeg var hjemme med ungene var min kone på jobb. Når hun

kom hjem spiste vi middag, før jeg gikk på biblioteket eller satte meg til å lese hjemme. Kona hadde heller ikke full jobb da, så da hun hadde fri satt jeg og leste. Det var en ganske fin tid egentlig, sier Vik som tok juridisk embetseksamen i rettsvitenskap i år 2000.

– I Rogaland politidistrikt ble jeg først politiadjutant og deretter politadvokat. Jeg jobbet litt i Stavanger og litt i Sandnes. I forbindelse med forrige politireform ble jeg politiinspektør og leder for en påtaleseksjon som satte ut i livet prinsippet om fremskutt integritet påtale på alle lensmannskontorene i gamle Rogaland politidistrikt. Vi varierte mellom å være 5-7 jurister med ansvar for dette, og påtaleseksjo-

nen i Sandnes lever den dag i dag, på Bryne, sier Vik som også var visepolitimester i gamle Rogaland politidistrikt og statsadvokat noen måneder i 2007, før han vendte tilbake som visepolitimester i 2009.

I 2011 ble han politimester i Rogaland politidistrikt. Før jul i 2015 ble han utnevnt til politimester i det nye Sør-Vest politidistrikt, som i tillegg til gamle Rogaland politidistrikt nå også innbefatter det gamle Haugaland og Sunnhordaland politidistrikt.

– Vi har nå rundt 1165 stillingshemler og litt over 1200 ansatte. Politidistriktet består av om lag 520.000 innbyggere, sier Vik.

Politidistriktet strekker seg fra Sokndal og Lund kommune i sør, til Bømlo og Fitjar i nord, og med kommunene Suldal og Sirdal i øst.

De tolv

– Du har vært med på forrige reform, hvor 54 politidistrikter ble 27, og nå hvor de 27 har blitt til 12. Føler du forresten noe forventningspress ved det å være en av 12?

– Hehe, det har jo vært 12 i en historie tidligere, og jeg kan se at mye kan gjøres ut av akkurat det tallet. Men jeg frykter ikke noe her. Jeg har ganske lang erfaring fra kirke og bedehus så jeg vet «alt» om de 12, smiler Vik.

– Med din erfaring fra disse reformene, hva tenker du blir det viktigste?

– Det handler om balansen mellom oppgavene og viktigheten av at det er en nærpoltireform. Jeg er alltid skeptisk til sentralstyring. Når det blir sagt at vi skal være ett politi så er jeg enig, men jeg mener det også skal være rom for variasjoner fordi alle forutsetninger ikke er helt like over alt. Veldig mye har skjedd i sentral politiledelse, som nå med Politiets Fellestjenester, for ikke å snakke om utviklingen av Politiets ikt-tjenester, hvor man får på plass enhetlige løsninger på mange ting. Og så lenge de greier å levere det de skal til oss, så ser det bra ut. Men samtidig så er vi 12 distrikter og vi skal ikke være 12

stater i staten. Vi skal være ett politi. Men jeg forbeholder meg retten til å være 0,9 og 1,1, når det er behov for noen lokale tilpasninger.

– Med færre antall politimestere blir mer makt samlet på deres hender, noe som kan gjøre at Politidirektoratet oftere trenger å ha møter med dere. Du er ikke redd for at du kommer til å sitte på flyet til Oslo hele tiden da?

– Det har jeg jo allerede gjort i fem år, til og fra det som tidligere het politisjefmøter. Ikke sjeldent er flyvertinna den første jeg har snakket med morgenen, og jeg er ikke gift med en. Reisingen kan nok, og vil trolig oftere, avløses av videokonferanser. Der ligger det jo også store muligheter til besparelser. Selv om det nok blir noe reising uansett, da det vil være møter i nasjonal ledergruppe, hos Politidirektoratet på Majorstua om lag en gang i måneden. Jeg bor på Sandnes, 15 kilometer fra Sola flyplass, som har hyppige flyavganger. Rekorden min fra dynene i Sandnes til POD på Majorstua er to timer og femti minutter. Slå en ring rundt Oslo og se hvor mange andre som klarer det.

– Rogaland, med Karmøy og Haugesund. Dette er jo gammelt vikingland. Er det fortsatt mange villstyringer her som du må håndtere?

– Nei kriminaliteten er vel stort sett like høy eller lav her som i resten av landet, og rogalendingen er vel heller kjent for å være sindig. Rogalendingene er jo på mange måter gründere og fra gammelt av er det mye haugiansk guds frykt og nøysomhet. Som nøysomheten på Jæren for eksempel, hvor de legger stein på stein og begynner i én generasjon. Hvis den generasjonen ikke blir ferdig – så fortsetter neste generasjon. Og så har rogalendingene alltid hatt blikket vestover heller enn østover. Blikket har vært rettet vestover i en litt videre forstand. Vi hadde jo vikingene med et litt tvilsomt rykte skal sies. Og man kan jo diskutere om de var sin tids mobile vinningskriminelle eller terrorister. Men poenget er jo at det er

havet og kysten som har gjort at folk her har orientert seg mot England – Shetland og Skottland, sier Vik.

Som politimester i Sør-Vest politidistrikt er han også sjef for Hovedredningssentralen for Sør-Norge. Han er en av fire sokkelpolitimestre, og har også såkalt sokkelansvar, med et særskilt opplæringsansvar og ansvar for kontakt med politiet i Skottland i forhold til sokkelgrensene der.

– Jeg har en del kontakt med skotene, i og med ansvaret for sokkelen. Og det er ganske interessant å merke hvor kulturelt nær de egentlig er oss på mange måter. Jeg har med interesse møtt Alex Salmond, den tidligere lederen for frihetspartiet i Skottland, som ville ha løsrivelse fra Storbritannia. Han sa rett ut at de så på Norge som mønsteret de kunne følge i tilfelle de skulle etablere en skotsk stat løsrevet fra Storbritannia, sier Vik.

Rogalendingene har alltid hatt blikket vestover heller enn østover

Utvandring og innvandring

Politimesteren mener for øvrig at både utvandring fra og innvandring til Rogaland gjennom lang tid, har gjort rogalendingene åpne for impulser utenfra.

– For 150 år siden hadde vi utvandrerne. Det var jo folk her som var økonomiske flyktninger og flyttet til USA, deriblant Cleng Peerson. Han reiste jo fra Rogaland. Og jeg tenker at kontakten over havet både til Storbritannia og vest i USA, og for så vidt hanseatene som var oppover kysten fra Tyskland og kontinentet, har gjort at det har ligget en kultur som har vært preget av å være åpen for impulser fra andre steder i verden, sier Vik.

Han tror det også kan ha vært en forutsetning for at det gikk så bra når oljetiden kom til Norge.

– Med oljen kom masse rikdom – men det kunne jo også ha kommet masse konflikter. Når oljen kom på slutten av 60-tallet og utover på 70-tallet så har alt med integrering gått veldig fint her. Det har vært utlendinger her i 40-50 år, og selv om dette ikke er forskningsbasert men kun mine refleksjoner, så mener jeg slike ting gjør at det forhåpentligvis er en litt annen holdning til utlendinger hos oss, sier Vik, som peker på at integreringen i Rogaland har gått bra.

– Og hvorfor har det gått bra – jo det er fordi de har hatt arbeid. Og det tenker jeg også er en kjempeviktig forutsetning for å få folk til å samhandle og leve i fred.

– Som politi har vi en særdeles ærefull oppgave i samfunnet, da vi, ved siden av helse og utdanning, skal ivareta det viktigste du kan tenke deg, trygghet, lov og orden. Og jeg sier uten blygsel at vi tar vare på velferdssamfunnet og velferdsstaten ved å verne om fellesgodene. Ikke minst handler det om å bidra til god integrering og spesielt i disse tidene når det er så mange flyktninger som kommer og sitter rundt på mottak. Ikke bidrar de til samfunnet, og ikke bidrar de nevneverdig til egne liv. De sitter bare der og venter på et eller annet. Det er ikke sunt. Og jeg tenker at det å få kontroll på hvem som skal være her, få ut de som ikke skal være her og for alt i verden integrere de som er og skal bli her, er kjempeviktig, sier politimesteren engasjert.

Han mener det er bra at utlendingsforvaltning fortsatt er i politiet, av flere årsaker.

– Den viktigste grunnen er at de som kommer til Norge fra utlandet, og spesielt flyktninger og asylsøkere, har et høyst berettiget og sterkt negativt inntrykk av politiet der de kommer fra. Ett av de områdene hvor Norge skiller seg ut, og som kanskje til og med er blant årsakene til at de kommer til oss, er at vi har rettskafne myndigheter og et velfungerende politi. Det å «tvinge» dem innom oss gir oss en mulighet til å vise politiets ►

sanne ansikt. Å vise at vi er til å stole på og at vi er deres hjelpere og beskyttere på samme måte som vi hjelper og beskytter folk som har permanent opphold og er norske borgere, sier Vik.

Han mener politiet har en unik mulighet i sin første kontakt med flyktningene.

– Vi må forklare dem hva vi forventer av dem, hvilke lover og regler de må følge, og hva de kan forvente av det norske samfunnet. Det er et voldsomt viktig poeng som er med på å bygge tillit hos grupper som det er viktig å ha tillit hos. Og som gjør at vi lettere kan oppnå dialog når vi trenger det og ikke minst få en inngang og tilgang til grupper som det ellers ville være vondt å komme til, sier Vik. Som peker på at det i Rogaland er et stort asylmottak på Forus med over 1000 personer.

– En politibetjent der ute har gjort en fantastisk informasjonsjobb, hvor han har fortalt alle 1000 hva Norge er, hvilke lover og koder som gjelder her, og hva vi forventer av dem. Det har ført til et

klima hvor folk kommer til ham og snakker med ham for å fortelle og for å få vite mer. Den modellen skal vi utvikle til de andre mottakene. Vi tror det er et viktig bidrag til integrering og ikke minst et bidrag til å stabilisere og å skape trygghet, lov og orden, sier Vik som røper at hans jusutdannelse har gitt og gir ham mye glede og nytte i hverdagen.

Elsker juridiske tekster

– Den juridiske utdannelsen gir jo for det første utdanning i refleksjon, drøfting for og imot samtidig som den juridiske metoden er anvendelig på veldig mange områder som ikke nødvendigvis er juridiske. Samfunnet er fullt av regler og det er jo ikke for ingenting at man ser på jussen som samfunnets ingeniørkunst. Med lov skal landet bygges, men det er ikke bare med lov men med rundskriv og forskrifter og med statens personalhåndbok, hovedtariffavtalen og hovedavtalen og jeg vet ikke hva. Det er nok av regler å tolke og jeg tar meg i at mye av det jeg jobber med

handler om å tolke tekster – det handler om å tolke myndighetene sine pålegg. Det er jo regler over alt. Som jurist har man forhåpentligvis gode forutsetninger for å tolke reglene. Det å utøve skjønn i forhold til en regel er jo også noe som er anvendelig i veldig mange sammenhenger, sier Vik som har en helt spesiell «lidenskap».

– Jeg liker juss som fag veldig godt og er blant dem som kan finne glede i å lese Retstidende. Også på saksområder som jeg ikke nødvendigvis jobber med i det hele tatt. Det å lese presise og flotte juridiske tekster og presiseringer av regler er en kunstform jeg har sans for. For eksempel Retstidende byr på mange godbiter som utmerker seg ved korte, poengterte og presise formuleringer av ganske kompliserte regler. Andre kan bruke side opp og side ned på det samme. Noe å lære av! Nå er det ikke slik at jeg bruker mye tid på å smuglese Retstidende, men det er noe med formuleringene og språket jeg liker, sier Vik.

Uoppklarte drapssaker

Rogaland har to kjente uoppklarte drap. Som Juristkontakt skrev i forrige utgave gransker Kripes Cold Case-gruppe etterforskningen av Birgitte Tengs-saken for å se om ytterligere etterforskingsskritt bør iverksettes. Det andre uoppklarte drapet i distriktet er drapet på Tina Jørgensen i år 2000, hvor flere personer ble siktet i 2015, og hvor utfallet av etterforskningen fortsatt er uavklart.

– Vi er glad for at Cold Case ser på Birgitte-saken. Uoppklarte drap er vondt, og det er viktig å få svar. Jeg har

allerede sagt at vi skal foreta en evaluering av etterforskningen i Tina-saken tilbake til 2000, etter at saken er avgjort. Det vil ikke være en evaluering for å finne feil, eller for å gjøre noen ansvarlig for eventuelle feil, det er en evaluering for å kunne lære av mulige feil, sier politimester Hans Vik som stolt viser fram en gruppe mapper han oppbevarer i en lett tilgjengelig hylle på kontoret.

– Etter straffeprosessloven er det jeg, som politimester og øverste påtalemyndighet her, som skal ta stilling til bruk av særskilte etterforskningsmetoder. Jeg mener det er riktig selv i store politidistrikt – fordi det er en veldig spiss og inngripende myndighetsutøvelse. Det øverste nivået må være «hands on» – og tett på – og ta de beslutningene. For det andre mener jeg det er saker som er ganske viktige og høyt prioriterte. Av den grunn er

det greit å være orientert om det. Også er det noe med at man da holder kontakten med det vi egentlig holder på med, sier Vik som også er interessert i etterforskning.

Han peker mot reolen på kontoret.

– Her står samtlige av riksadvokatens rundskriv siden 1930-tallet. Og ved siden av en oversikt over samtlige andre skriv som riksadvokaten har kommet med i analoge utgivelser. For oss politimestere, som er leder av påtalemyndigheten, mener jeg det viktig å ha oppmerksomheten mot etterforskning, noe jeg vet at riksadvokaten personlig forventer. Etterforskning er viktig for å oppklare kriminaliteten men det er også et viktig forebyggende redskap fordi irtetteføring av straffbare forhold både er allmennpreventivt og individualpreventivt.

Inviterer norske jurister på studietur til Palestina og Vestbredden

I mars var menneskerettighetsadvokatene Gerard Horton og Nery Ramati på besøk i Norge for å snakke om rettstilstanden på Vestbredden og hvordan palestinske mindreårige fengsles og dømmes av israelske militærdomstoler. Advokat Steinar Winther Christensen inviterer nå norske jurister på studietur i området til høsten.

Tekst og foto: Ole-Martin Gangnes

Gerard Horton er en australsk advokat tilknyttet den palestinske organisasjonen Military Court Watch i Ramallah, og Nery Ramati er advokat i det israelske advokatfirmaet Gaby Lasky & Partners i Tel Aviv. De er begge opptatt av rettstilstanden på okkuperte Vestbredden og de israelske militærdomstolenes rolle og funksjon i området.

Military Court Watch og Gerard Horton overvåker behandlingen av mindreårige palestinere i militærdomstolene og israelsk arrest. Nery Ramati representerer klienter i saker for militærdomstolene.

Rettstilstanden på Vestbredden innebærer ifølge de to at den palestinske befolkningen er underlagt militær justis mens de israelske bosetterne i praksis er underlagt sivilrettslige regler. Militærdomstolene har gjennom årene utstedt mer enn 1700 militære forordninger og mer enn 750 000 palestinere har blitt dømt i domstolene. Under et seminar i Oslo rettet de to søkelyset på hvordan det militære rettssystemet fungerer og hvordan mindreårige behandles i dette

Advokatene Gerard Horton (f.v.) Steinar Winther Christensen og Nery Ramati diskuterte rettstilstanden for palestinere på Vestbredden i forbindelse med et seminar i Oslo.

systemet. Grensepasseringer og steinkasting er blant typiske saker som kan ende opp i militærdomstolene, sier Gerard Horton.

– Vi overvåker dette systemet ved å samle bevis. Argumentet på israelsk side for å opprettholde det militære rettssystemet er at det handler om sikkerhetsspørsmål, men vi mener det handler mer om å ha kontroll over området for de israelske bosetternes del, sier Gerard Horton.

– Jeg jobber i Tel Aviv og vårt firma tar stort sett menneskerettighetssaker. Jeg visste ikke så mye om de militære domstolene før jeg begynte å arbeide med disse sakene og det er ikke veldig kjent for israelske jurister. Systemet er veldig ulikt det sivile. Rettssalen er en mobil trailervogn. Domstolen er inne i noe som ser ut som en caravanpark, sier Nery Ramati.

– Studietur

Domstolen dømmer årlig rundt 500 mindreårige. Det kan være dommer på tre til seks måneder og helt opp til to år, sier Horton. Bruk av såkalt administrativ arrest er også et virkemiddel som benyttes. Mange mindreårige sit-

ter fengslet i kortere eller lengre perioder etter en administrativ avgjørelse.

– Vi mener det handler om bosetterspørsmål og at det er det som er den grunnleggende konflikten som må løses. Men vi kommer uansett med flere anbefalinger vi mener må på plass umiddelbart. Arrestasjoner av mindreårige om natten, nattlige raid mot private hjem, må avsluttes. Den arresterte må informeres tilstrekkelig om sine juridiske rettigheter og få treffe en advokat. Dessuten må foreldre være tilstede under avhør av mindreårige og det må gjøres opptak av alt som skjer. Hvis disse tingene ikke er innfridd må saken avvises, sier Horton.

Advokat Steinar Winther Christensen forteller om et ferskt engasjement for rettstilstanden på Vestbredden.

– Jeg var på Vestbredden i oktober i fjor og skal nå arrangere en ny tur til høsten. Jeg vil ha med meg norske jurister på en studietur der vi er både i Palestina og Israel. Jeg ser for meg besøk til sentrale steder på Vestbredden, Jerusalem og Tel Aviv. Fokuset vil være på rettstilstanden for den palestinske befolkningen, sier Christensen.

Opprop mot korrupsjon er ikke nytt i Mexico. Problemet er, ifølge akademikerne, at myndighetene ikke virkelig gjør noe. – Det blir med simulering, som jurist Daniel Márquez uttrykker det. (Foto: Marco Aguilar)

Korrupsjonens meksikanske kompleksitet

På Transparency Internationals korrupsjonsindeks for 2015 kommer Mexico dårligst ut av OECD landene. Korrupsjonen har dype røtter og vide vekster i Mexico, og den kaster mørke skygger over det ellers så solrike landet.

– Korrupsjon er komplekst. For å eksemplifisere den komplekse naturen, bruker jeg å stille spørsmålet; hvem vil anmelde eller fengsle sin egen bror, kone, far, datter eller kamerat?, sier juristen Daniel Márquez.

Eduardo Bautista, leder ved det sosiologiske forskningsinstituttet ved universitetet i Oaxaca, trekker frem de sju tiårene på 1900-tallet hvor Mexico ble styrt av den samme politiske partiet, PRI, som essensielt for forklaringen på hvordan korrupsjonen fikk et så vidt spillerom. (Foto: Tone Aguilar)

I følge det meksikanske instituttet for konkurranseevne, IMCO, koster korrupsjonen landet årlig 890 milliarder pesos, hvilket tilsvarer rundt 440 milliarder norske kroner. Hver meksikaner må i henhold til disse tallene betale nesten 70 kroner daglig til korrupsjon.

– Det er ikke til å stikke under en stol at vi har alvorlige problemer med korrupsjonen, sier Eduardo Bautista, leder ved det sosiologiske forskningsinstituttet ved universitetet i Oaxaca, UABJO.

– Mange ganger tror jeg at bunnen er nådd, og så dukker det opp nye situasjoner som de 43 studentene i Ayotzinapa som ble bortført eller klandestine massegraver.

En annen som har oppfordret til debatt rundt temaet i Mexico er Daniel Márquez som er forsker ved det juridiske fakultetet på Mexicos autonome universitet, UNAM.

– Korrupsjon er komplekst, sier han. – For å eksemplifisere den komplekse naturen, bruker jeg å stille

spørsmålet; hvem vil anmelde eller fengsle sin egen bror, kone, far, datter eller kamerat?

Begge akademikerne samtykker i at det er en utbredt korrupsjonskultur, og at denne kulturen har sine aner tilbake til den spanske erobringen og kolonitiden.

Men for å forstå hvordan fenomenet slo om seg som ild i tørt gress, mener Bautista det spesielt er hensiktsmessig å se på det politiske systemet og det fakta at Mexico uavbrutt ble styrt av det samme politiske partiet de siste sju tiårene av det forrige århundre. Det institusjonelle revolusjonspartiet, PRI, hadde makten fra 1929 til 2000.

– På papiret hadde vi en horisontal maktfordeling, sier sosiologen, men i realiteten var både den lovgivende og den dømmende makt, underlagt presidenten. Maktpyramiden var følgelig vertikal og presidenten tronet alene på toppen.

Institusjoner, organisasjoner og fagorganisasjoner ble et skalkeskjul da

lojaliteten var hos personene som satt ved de ulike rorene og ikke hos institusjonene.

– Makten på de ulike nivåene konsentrerte seg om noen få sterke menn, og disse prioriterte egne gevinster foran hensynet til nasjonen, presiserer Bautista.

– Denne praksisen ble sett på som normal og spredte seg til alle nivåer og områder.

Toleranse og kynisme

Selv om korrupsjon finnes overalt i Mexico, er det spesielt et problem innen det offentlige.

– Å få en offentlig lederstilling blir ansett som en premie, forteller juristen Márquez.

Tiden er inne for å gjøre seg rik. Mens en sitter ved roret, fylles egne og nærstående lommer opp på bakrommet. En praksis som eksemplifiseres i det meksikanske uttrykket; Gud jeg vil ikke at du skal gi meg noe, men heller at du plasserer meg på et sted hvor noe finnes.

Det meksikanske veipolitiet har i verksatt kampanjer for at rett og rettferdighet skal råde i rekkene sine. Tradisjonelt har det meksikanske politiet og spesielt veipolitiet rykte på seg for å være svært korrupte. (Foto: Marco Aguilar)

– I tråd med denne praksisen, ble korrupte handlinger sett på som normalt og folk utviklet en toleranse og kynisme i forhold til dem, sier Márquez.

At mange kriminelle handlinger generelt og korrupsjon spesielt forblir ustraffet i Mexico, gir ytterligere blås i korrupsjonens ild.

Da Mexico i 2000 fikk sin første opposisjonsregjering på over 70 år, var forhåpningene til stede om at forandringens tid var inne, deriblant en bekjempelse av korrupsjon.

– Men den gang ei, sier Bautista. – Alle de politiske partiene fungerer med den samme maktstrukturen derfor fortsetter de korrupte praksisene, kun med nye folk.

Han fortsetter videre:

– Vi ser for eksempel i dag at alle de politiske partiene har forbindelser med den organiserte kriminaliteten.

For å få bukt med korrupsjonsproblemet mener derfor sosiologen det er nødvendig med en sosial forandring og en institusjonell renovasjon.

Praksisen ble sett på som normal og spredte seg til alle nivåer og områder

– Det er riktignok positivt med politiske forandringer i regjeringsmakten. Maktkonstellasjonene ble nok rystet noe, men spesielt i distriktene ser vi fortsatt at de samme sterke herrene styrer. Forskjellene er at de tidligere hadde en politisk legitimitet mens de nå benytter mer repressive midler for at folk skal støtte dem.

Fra 2012 har det tidligere statspartiet, PRI, igjen hatt presidentmakten i Mexico. Den nåværende meksikanske presidenten, Enrique Peña Nieto, har foretatt en rekke lovreformer, blant dem konstitusjonelle reformer som inkluderer et nasjonalt antikorrupsjonssystem.

– Men dette er kun simulering, mener Márquez ved UNAMs juridiske fakultet. – Jeg ser ikke at det finne

noen genuin interesse fra styresmaktene til virkelig å gjøre noe.

Han peker på at det byråkratiske systemet i Mexico er komplisert og at det i dag ikke finnes noen virkelig samkjøring som gjør det mulig å komme korrupsjonen til livs.

I forbindelse med det nye antikorrupsjonssystemet skal sekundære lover debatteres.

– Men problemet med denne typen debatter og forum er at parlamentsmedlemmene inviterer venner og kjente som sier det de ønsker å høre, mener Márquez.

Kameratskap er også en viktig årsak til at korrupte handlinger ikke straffes i Mexico.

– Vi ser at det er de mindre korrupsjonssakene som fortrinnsvis kommer opp mens de største forblir ustraffet, og dette har nettopp å gjøre med en gjensidig beskyttelse makteliten imellom.

Enn så lenge anser han følgelig kampen mot korrupsjon som et teater for åpen scene.

– Jurister i utlendingsforvaltningen opplever press

– Det er skremmende mange jurister i utlendingsforvaltningen som tar kontakt med meg og forteller om uforsvarlig saksbehandling av asylsaker og et press fra Regjeringen om å bare få sakene unna, sa Juristforbundets president Curt A. Lier under et debattmøte om rettssikkerhet arrangert Juss-Buss i begynnelsen av april.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

– Fra Storskog fortelles det at det knapt har vært saksbehandling. Det har bare vært om å gjøre å få sendt søkerne unna, sa Lier.

Lier var ordstyrer og innleder under arrangementet i anledning Juristforbundets satsning «Rettsikkerhetens år» – der Juristforbundet inngår i en allianse med NOAS, Flyktninghjelpen, FOKUS Bellona, Redd Barna og Røde Kors. En av deltakerne i debatten var tidligere medlem av Advokatforeningens aksjons- og prosedyregruppe i utlendingsrett Jonas W. Myhre – som snakket om «flykningers mangel på fri sakførsel som barriere for tilgang til rettssystemet.»

Curt A. Lier sammenliknet asylsøkernes situasjon med nordmenns flukt til Sverige under annen verdenskrig eller nordmenns utvandring til USA i tidligere tider.

Etter debatten ønsket ikke Curt A. Lier å komme nærmere inn på hvilke jurister som opplevde press, men Juristforbundet har fått henvendelser fra medlemmer som arbeider i utlendingsforvaltningen, der det sies at:

”Vi opplever stort politisk press for tiden og det er internt hos oss ytre bekymring.”

– Skremmende mange jurister i utlendingsforvaltningen tar kontakt med meg og forteller om uforsvarlig saksbehandling av asylsaker, sier Curt A. Lier.

I en henvendelse fra jurister i utlendingsforvaltningen, som Juristkontakt har sett utdrag av, heter det blant annet:

”Det er uforsvarlige lovgivningsprosesser i utlendingsforvaltningen i dag. Regjeringen tilsidesetter utredningsinstruksen for lovendringer på utlendingsfeltet og gjennomfører endringer i rekordfart uten at konsekvensene er utredet på forhånd. Endringene på utlendingsfeltet har stor betydning for enkeltpersoner. Dagens lovgivningsprosess på utlendingsfeltet svekker demokratiet og svekker ikke minst asylsøkernes og flyktningenes rettssikkerhet. I tillegg burde flere av tiltakene vært bedret utredet med tanke på Norges internasjonale forpliktelser, særlig etter Flyktningkonvensjonen og EMK.”

– Uforsvarlig

Juristene skriver om innstrammings tiltak at:

”Politikere har utarbeidet innstrammings tiltak uten at fagorganene

blir involvert på forhånd eller for å kvalitetssikre disse. Disse prosessene er etter vår mening uforsvarlige og preges av panikk og symbolpolitikk. Det er gode grunner for at forvaltningen skal utrede saker grundig i henhold til utredningsinstruksen, slik at Stortinget ikke vedtar lover som man ikke vet konsekvensene av og som kan ha store negative følger for enkeltpersoner.”

I debatten som ble arrangert av Juss-Buss deltok også Jørgen Jørgensen fra Gatejuristen, som snakket om hvordan de med svakest økonomi opplever Forlikrådet, og Gjertrud Bøhn Mageli i Juss-Buss, som snakket om miljøorganisasjoners vanskeligheter med å få snakke på miljøets vegne.

«Iforbindelse med Rettsikkerhetens år vil Juss-Buss ta et oppgjør med vår oppfatning av oss selv som rettstat. Alt for ofte opplever vi at faktorer som økonomi, språk og statlig ressursparing er til hinder for rettssikkerheten», het det i invitasjonen fra Juss-Buss.

Gatejuristen etablerer seg på Hønefoss

Jusstudenter, høgskole og advokater samarbeider for å yte rettshjelp på Ringerike. Studentene tror det faglige utbyttet blir stort.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Rettshjelpiltaket Gatejuristen utvider videre, og etablerer seg på Hønefoss fra høsten 2016. Snart skal jusstudenter ved Høgskolen i Sørøst-Norge (HSN) gi rettshjelp til personer med rusproblemer. Det hele skjer i et samarbeid mellom Gatejuristen, HSN, Jusforeningen ved høgskolen og Advokatfirmaet Buttingsrud.

Samarbeidet innebærer at utvalgte jusstudenter ved høgskolen skal arbeide som frivillige og yte rettshjelp på Ringerike til personer som har eller har hatt rusproblemer. De frivillige vil få oppfølging av jurister ved høgskolen og advokater i Advokatfirmaet Buttingsrud. Høgskolen stiller samtidig et kontorlokale på campus Ringerike til disposisjon for studentene.

– Gatejuristens arbeid er i dag hovedsakelig basert på frivillig og oppsøkende virksomhet, og saksmottakene på Hønefoss vil fortrinnsvis skje hos lokale aktører innen rusomsorgen, forteller prosjektleder for Gatejuristen Innlandet, Jørgen Markus Jørgensen.

Gatejuristen Innlandet er i dag organisert som et prosjekt under Gatejuristen Oslo, og er allerede tilstede på Hamar, Lillehammer og Gjøvik – før virksomheten nå også utvides til Hønefoss.

Jusstudentene Mathilde Jacobsen, Kristina Madsbu, Pernille Unhjem og Elise Dokken, Høgskolelektor Ida Mathiesen Hatleberg, prosjektleder for Gatejuristen Innlandet, Jørgen Markus Jørgensen, advokatene Guro Trillhus og Trine Buttingsrud Mathiesen fra Advokatfirmaet Buttingsrud og leder for Gatejuristen Oslo, Cathrine Moksness.

Faglig utbytte

– Vi opplever at mange klienter sliter med å hevde sin rett i møte med det offentlige eller privatpersoner. Samtidig oppleves terskelen for å kontakte advokat som for høy for mange, og de fleste av våre klienter har heller ikke midler til å engasjere en advokat i saken. I slike saker ønsker Gatejuristen å være et supplement til det ordinære rettshjelpstilbudet, sier Jørgen Markus Jørgensen.

Ifølge HSN vil rekrutteringen av studenter, i første omgang seks-syv studenter, starte i siste halvdel av august – med første saksmottak trolig i månedsskiftet september/oktober.

– Vi er veldig begeistret for mulighetene samarbeidet med Gatejuristen gir oss studenter. Det faglige utbyttet

vil bli enormt, og denne type innsikt i arbeidslivet er kjempeviktig. Samtidig får vi en sjanse til å bruke kompetansen vår til å gi et viktig, humanitært bidrag gjennom å hjelpe noen av de aller svakeste i samfunnet, sier student Elise Dokken til høgskolens nettsted. Hun studerer bachelor i jus og er nestleder i studentforeningen «Advocatus Diaboli».

Høgskolelektor Ida Mathiesen Hatleberg peker på at regionen er i vekst, noe som innebærer at behovet for rettshjelp sannsynligvis blir større i fremtiden.

– Jusstudentene er en hittil uutnyttet ressurs, og vi er veldig glade for at Gatejuristen nå setter dem i stand til å bistå denne utsatte gruppen, sier hun til høgskolens nettsted.

Advarer mot helsefarlig ledelse

Mannen som møter psykolog Cathrine Moestue på arbeidsplassen sin virker til å være tilfreds med tilværelsen. Men egentlig er det mot alle odds at han i dag har en jobb der han trives. Historien kunne like gjerne endt helt annerledes. Psykologer advarer mot dårlig ledelse i arbeidslivet som fører til utbrenthet.

*Tekst: Caroline M Svendsen
Foto: Anette Andresen*

Mannen psykolog Cathrine Moestue møter har opplevd dårlig ledelse gjennom en årrekke i arbeidslivet. Prisen han har betalt har vært høy – med depresjoner, utbrenthet og sykemeldinger.

– Etter det jeg har vært igjennom er jeg veldig takknemlig for at jeg maktet å komme tilbake, sier 51-åringen.

Han har opplevd det han beskriver som dårlig og dysfunksjonell ledelse på flere arbeidsplasser. På 1990-tallet satt han i en ledergruppe i en bedrift og havnet midt i en pågående konflikt

mellom de ansatte på den ene siden og administrerende direktør og styreleder på den andre. Det ble ifølge mannen aldri gjort noe forsøk på å rydde opp i konflikten. 51-åringen forteller at de ansatte ble veldig utrygge på hverandre og det ble et veldig konspirerende miljø. Til slutt gikk han lei og søkte seg over til en ny arbeidsplass. Men erfaringen hadde tatt på. Han oppsøkte psykolog for å få bearbeidet opplevelsene i det han byttet til ny jobb. Men heller ikke på denne arbeidsplassen skulle det bli slik han forventet. Det endte med at han ble skviset ut av jobben – og han ble syk.

I årene etterpå har han både drevet enkeltmannsforetak og vært ansatt, men flere dårlige erfaringer i arbeidslivet har tatt på. I dag har han ikke lenger den energien han en gang hadde i arbeidslivet og er bevisst på å trekke seg tilbake hvis han merker at han blir for sliten.

– En god leder er nysgjerrig på hvordan medarbeiderne har det. Her jeg jobber nå er det forståelse for at folk kan bli slitne og at ingen er gode nok alene, sier han.

Ifølge psykolog Cathrine Moestue er historien hans ikke uvanlig i dagens norske arbeidsliv, der mange opplever arbeidsrelatert stress.

– Den vanlige diskusjonen blir da om det er trekk ved personen selv eller

om det skyldes forhold ved arbeidsplassen. Noen forskere fremhever situasjonen som den viktigste årsaken, og beskriver utbrenthet og stress som noe som skapes ved at medarbeideren får høye krav men for lite ressurser til å møte kravene. I slike situasjoner er det vanlig å oppleve utbrentheten som følge av lav kontroll og liten kollega-støtte. Andre forskere fremhever de personlige sårbarhetene hos den enkelte, men uten at de legger vekt på disse som en årsaksforklaring, de ønsker å fremheve kompleksiteten og samspillet i det vi kaller utbrenthet. Uansett årsaksforklaring er arbeidsrelatert stress blitt en folkesykdom vi trenger å gi mer oppmerksomhet til, hvor ledelsen og arbeidsforholdene spiller en nøkkelrolle, mener Moestue.

Farlig ledelse

Hun har skrevet forordet til den norske utgaven av danske Christian Ørstedes bok «Livsfarlig ledelse». Boken som er en dansk bestselger, kom i begynnelsen av november i fjor ut på norsk. Ørsted påpeker at noe av nøkkelen til å få til bedre ledelse er å ta vare på etikken på arbeidsplassen. Mye av det som går galt blant medarbeidere og ledere på arbeidsplasser skyldes at vi belønner det som er lett å måle, fremfor det som er viktig. Det fører igjen til en kortslutning når det gjelder etikk og kreativitet. For å

|| Vi tar ofte altfor
mye ansvar på oss selv

motvirke uetisk oppførsel er det helt avgjørende at vi har en følelse av trygghet på arbeidsplassen og at vi kan snakke om de tingene som går galt, sa Ørsted i et intervju da boken ble lansert i Norge.

Christian Ørsted minner i boken på at noe av det som skaper mest press for en ansatt er følelsen av å ikke bli hørt eller anerkjent for arbeidsinnsatsen. Hvis ikke noe av dette er tilstede kan det gå helt galt og i verste fall føre til at den ansatte blir utbrent.

Cathrine Moestue er klar på at ledere og ansatte er nødt til å snakke sammen om forventninger og hvilken kompetanse som trengs i arbeidslivet. Hun forteller at mange av dem som opplever å bli utbrent på jobb har mye samvittighet, er preget av høy idealisme og elsker å gå på jobb. Slike ansatte trenger ledere som hjelper dem til å sette grenser for sitt eget arbeid, forteller Moestue.

– Men det som vanligvis skjer er at sjefen deres, ofte i beste mening, ber

dem bli bedre til å sette grenser og å si fra. Problemet med dette velmente rådet er at det ikke fungerer for en person med mye stress å lære seg å sette grenser. Å lære noe nytt når vi er kognitivt overbelastet er en helt umulig oppgave, men vi prøver, vi strekker oss, og så brenner vi ut, forklarer hun.

Moestue forteller at fremkomsten av lettere psykiske lidelser, angst og depresjon er økende i det norske arbeidslivet, noe som igjen fører til

– Ingenting kan være mer helsefarlig enn å oppleve at ledelsen henviser sine medarbeidere til psykolog for at han eller hun skal løse et problem som har sin årsak i organisatoriske forhold, sier psykolog Cathrine Moestue.

sykemeldinger, og større ubehag på jobb.

– Jeg pleier å si at utbrenthet ofte skyldes ressurser som har kommet på

avveie. Vi kan se på det som kroppens eget selvforsvar etter en langvarig belastning. Belastningen kan komme både fra privatlivet, arbeidsplassen eller begge deler.

Trenger kunnskap

Hun er opptatt av at det er viktig med mer psykologisk kunnskap hos norske ledere.

– Ingenting kan være mer helsefarlig enn å oppleve at ledelsen henviser sine medarbeidere til psykolog for at han eller hun skal «løse» et problem som har sin årsak i organisatoriske forhold. Situasjonen er ofte en sterkere påvirker enn vi liker å tro. Vi tar ofte altfor mye ansvar på oss selv, sier Moestue.

Samtidig påpeker hun at alle har et selvstendig ansvar når det gjelder å ta vare på seg selv.

– Det er viktig å prioritere nok søvn, kosthold, trening, parforhold eller gode venner. I tillegg må mange bli flinkere til å be om hjelp når de trenger det, men når det er sagt så spiller ledelsen allikevel hovedrollen i dette ansvarsforholdet, sier Moestue.

Etter det han har opplevd i arbeidslivet mener 51-åringen at norske ledere i større grad må bli detektiver og spørre hva den enkelte medarbeider trenger for å kunne gjøre jobben sin. Han er opptatt av at endringstakten i det norske arbeidslivet går fortere og fortere.

– Jeg spør meg om hvordan hjernen vår takler disse raske endringene og om den er kapabel til å takle dem. Selv har jeg innsett hvor nært kroppen og hodet henger sammen. Når jeg ser tilbake virker det som jeg har vært naiv i arbeidslivet og begikk samme feilen gang på gang, sier han.

Men ifølge psykolog Cathrine Moestue er det vanlig at de samme mønstrene gjentar seg på jobb for folk som har opplevd å bli utbrent og deprimerte. Det kan handle om at det er både personlighetsmessige og arbeidsrelatert stress som er medvirkende til utbrenthet og sykemeldinger.

Utbrenthet og ledelsesansvar

- Utbrenthet er sammensatt så det finnes ikke ett svar som løser alle situasjoner, men å være nysgjerrige på å forstå det unike ved hver enkelt situasjon og medarbeider, er et godt sted å starte. Stressede medarbeidere må gis mye oppmerksomhet. Moestue kaller det å være «radikalt nysgjerrig» fordi ledere ofte må strekke seg ut av egen komfortsone for å forstå adferd som oppleves som vanskelig, irriterende eller ubehagelige. Å lene seg inn i dette ubehaget med et åpent sinn, selv om man er redd, krever kompetanse og trening, for å mestre. Ledere som evner å være radikalt nysgjerrige vil også bli klokere og kunne bruke det de finner ut av til å lage gode løsninger for begge parter.
- En av de viktigste årsaken til utbrenthet er mangel på opplevd kontroll, så det å legge til rette for mestring av arbeidsoppgaver blir viktig. Det betyr å bidra til kompetanseheving internt, hvordan gi god kollega-støtte ved depresjon, angst og arbeidsrelatert stress. Det å ha gode rutiner for konflikthåndtering er også selvsagt i å forebygge utbrenthet og arbeidsrelatert stress. Og kanskje det aller viktigste er å hjelpe «ja-menneskene» til å sette grenser fordi det klarer de ikke selv.

(Kilde: Cathrine Moestue)

Det offisielle Norge markerte lederskiftet i Høyesterett

29. mars var det en avskjedsmarkering for Tore Schei i Høyesterett. Kongen ble tatt imot av avtroppende justitiarius Schei og påtroppende justitiarius Toril Marie Øie.

*Tekst: Ole-Martin Gangnes
Foto: Svein Tore Andersen*

Tilstede under markeringen var også stortingspresident Olemic Thommesen, statsminister Erna Solberg, justisminister Anders Anundsen og en rekke representanter fra ulike deler av justis-Norge.

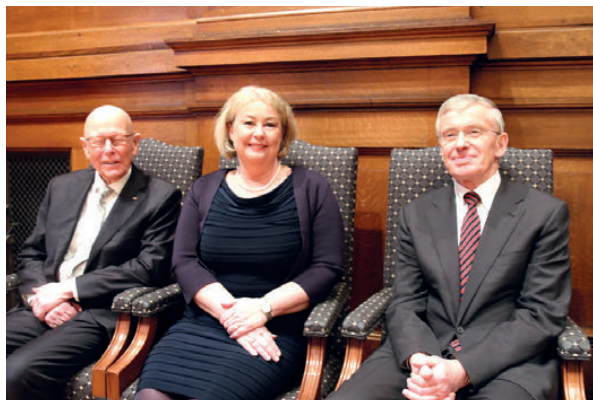
Det var taler av Schei og Øie – og av stortingspresidenten, justisministeren, førstelagmann Arild O. Eidesen, Advokatforeningens leder

Erik Keiserud, riksadvokat Tor-Aksel Busch og Høyesteretts direktør Gunnar Bergby.

Mest oppmerksomhet fikk imidlertid talen til regjeringsadvokat Fredrik Sejersted. Sejersted karakteriserte avtroppende justitiarius Schei som en fremoverlent rettighetsjurist og at han har medvirket til at Høyesterett har blitt mer mektig.

Kong Harald, stortingspresident Olemic Thommesen og statsminister Erna Solberg var tilstede ved markeringen.

Tre generasjoner justitiarius (f.v.) Carsten Smith, Toril Marie Øie og Tore Schei.

– Voteringene tegner et bilde av en stadig mer engasjert og fremoverlent rettighetsjurist, mente Sejersted.

– Det er mulig at Høyesterett fremover med fordel i noe større grad kan søke samlende løsninger, sa han i talen foran Høyesterettsdommerne.

Påtroppende justitiarius Toril M. Øie utalte i forrige utgave av Juristkontakt at hun gledet seg til å komme i gang. Hun har arbeidet i Høyesterett i nesten tolv år. På spørsmål om sitt syn på Høyesteretts rettspolitiske rolle, svarte hun:

– Jeg vil ikke settes i en bestemt bås i det spørsmålet. Jeg går til sakene med et åpent sinn og ser på rettskildesituasjonen. Det vil variere fra sak til sak om det er noe rom for rettsutvikling.

Nasjonalforeningen
for folkehelsen

Nasjonalforeningen for folkehelsen har som mål å bekjempe hjerte- og karsykdommer og demens.

Testamentarisk gave til hjerteforskningen!

Nasjonalforeningen for folkehelsen er den største humanitære bidragsyteren til norsk hjerteforskning. Vårt arbeid finansieres med innsamlede midler.

Hjerte- og karsykdommer er årsak til flest dødsfall i Norge. Hver dag dør 47 mennesker på grunn av hjerte- og karsykdommer.

Dagens behandling er resultatet av tidligere forskning. En testamentarisk gave går direkte til hjerteforskningen og er en investering for framtidige generasjoner. Gaven er fritatt for arveavgift og kommer derfor i sin helhet forskningen til gode.

Postboks 7139 Majorstuen, 0307 Oslo Tlf: 23 12 00 00 Faks: 23 12 00 01 www.nasjonalforeningen.no

Stolte forhandlingsvinnere går videre til Sveits

Pauline Helle og Turid Oma gikk seirende ut av ELSAs nasjonale forhandlingskonkurranse.

Nå venter den internasjonale finalen i Sveits til sommeren.

Advokatfullmektig Michael Rummelhoff i Juristforbundet skal coache det norske laget i forkant og under forhandlingene i Luzern.

Vinnerne av ELSA Norges Nasjonale Forhandlingskonkurranse (ENF) for 2016, Pauline Helle og Turid Oma, utklasset først 26 lag under kvalifiseringen ved UiO, for så å gå seirende ut av finalen etter skarp konkurranse med finalelagene fra UiB og UiT.

Finalen i Oslo ble arrangert av ELSA i samarbeid med advokatkontoret Arntzen de Besche og Juristforbundet. De innledende

rundene ved de juridiske fakultetene i Bergen, Oslo og Tromsø ble arrangert av ELSA i samarbeid med advokatkontorer i de tre byene, henholdsvis Harris, Ræder og Steenstrup Stordrange.

– Jeg hadde forventninger om selvinnsikt, forhandlingsteknikk og strategiplanlegging ved påmelding til konkurransen. Forventingene ble både møtt og overgått. Men det er særlig en juridisk ferdighet som jeg ikke hadde forventet var så dyrebar – kreativitet. Det er en ukjent og uhørt ferdighet under studiet. Turid og jeg har kjent på hvilken verdiskapning som er mulig å oppnå for klienten hvis man kan tenke utenfor rammene til oppdraget og ser interessene på forhandlingsbordet, sier Pauline Helle.

– Noe av det viktigste jeg lærte var å gi og motta helt ærlige tilbakemeldinger fra min lagkamerat. Det krever at man stoler på hverandre for å kunne lære av hverandre, sier Turid Oma.

Dommerpanelet besto i finalen av dommere fra advokatbransjen, nærings-

livet, academia, politikken og organisasjonslivet. Dommerne vurderte lagene ut i fra gitte kriterier i forhold til forbedelse, prosess, samarbeid og resultat. I finalen foregikk forhandlingene på engelsk og lagene fikk utdelt to oppgaver en uke i forkant. Oppgaven bestod i å representere en klient under en forhandling hvor det ikke nødvendigvis var et symmetrisk styrkeforhold. Oppgavestsettene inneholdt både felles og konfidentiell partspesifikk informasjon. Finalen gikk over tre dager og de tre lagene møtte alle hverandre i finaleforhandlinger av en times varighet og ble gitt score for hver forhandling.

Krevende oppgaver

Advokatfullmektig Michael Rummelhoff i Juristforbundet var en dommerne i konkurransen og skal dessuten coache det norske laget i forkant og under forhandlingene i Luzern i juli. Deltakelsen finansieres av Juristforbundet.

– Selv om man forbereder seg aldri så godt vil en forhandlings forløp

Knut Storberget (dommer i ENF-panelet, tidligere justisminister)

– Slike øvelser i praktisk utøvelse av juridisk kunnskap har vi for lite av. Så modige deltagere; og så høyt nivå. En lærerik oppgave på tre kvelder å lytte til fremadstormende forhandlende unge jurister. Det lover godt!

Harald Norvik (dommer i ENF-panelet, tidligere konsernsjef i Statoil)

– Jurister kan prosedyre. Effektiv forhandling som skaper gode løsninger for begge parter krever andre egenskaper. Denne konkurransen styrker forståelsen for forhandlingskunstens betydning.

Finalistene i den nasjonale prosedyrekonkurransen: Vetle Seljestad (UiB), Sander Danielsen (UiT), Turid Oma (UiO), Pauline Helle (UiO), Brynjar Strømsvik (UiT) og Benjamin Hamnes (UiB).

nødvendigvis avhenge av forhandlingsmotpartens tilnærming. En forhandling kan ses på som en kommunikasjonsprosess for å komme frem til en avtale når man har både motstridende og felles interesser. I finaleomgangen ble det oppnådd avtale i en av tre runder. Oppgavene var krevende og nåløyet for å komme frem til en avtale var i enkelte tilfelle vel trangt, forteller han.

– Alle finalistene var godt forberedt, kreative og engasjerte; vel verdige for finalen, sier Rummelhoff.

– Juristforbundet forhandler i arbeidslivet på juristenes vegne i mange fora. Vi besitter et forhandlingsfaglig miljø som permanent stilles til disposisjon for våre forhandlere, ikke minst gjennom spesialkurs. Vår samarbeidspartner Juristenes Utdanningscenter (JUS) tilbyr en rekke spesialiserte forhandlingskurs til jurister.

Rummelhoff sier at forhandlingskompetanse ikke vært vektlagt ved utdanningen ved de juridiske fakultetene i Norge, i motsetning til i utlandet.

– Juristforbundet ønsker å bidra til oppmerksomhet rundt nødvendigheten av forhandlingskompetanse i samfunnet og jurister spesielt. Vi gjør det blant annet gjennom å støtte denne konkurransen nasjonalt og norsk internasjonal deltakelse.

Marianne Knoph Fallang
(leder ENF og jusstudent ved UiO)

– Vårt engasjement rundt forhandlingskonkurransen er i stor grad inspirert av mangelen på praktisk erfaring under studiene. Vi ser at sammenlignet med jusstudenter i resten av Europa hvor ELSA er representert, er de juridiske fakultetene i Norge blant de få som ikke tilbyr sine studenter kurs, emner eller annen opplæring innen forhandlingsteknikk.

Michael Rummelhoff (dommer i ENF-panelet, advokatfullmektig i Juristforbundet)

– Juristforbundet ønsker å bidra til oppmerksomhet rundt nødvendigheten av forhandlingskompetanse i samfunnet og jurister spesielt.

– Krever en annen kompetanse

– Forhandlinger er en sentral del av de fleste juristers arbeidshverdag, men krever en annen kompetanse enn den juridiske, sier professor Sverre Blandhol.

Professor Sverre Blandhol er leder av Forskergruppen i tvisteløsning ved Det juridiske fakultet i Oslo. Han satt også dommerpanelet under ELSAs nasjonale forhandlingskonkurranse.

Han viser til at forskning viser at de fleste av oss ikke er gode forhandlere.

– Forhandlinger er en ferdighet som må læres på linje med andre ferdigheter. Og det hjelper å begynne tidlig. Da jeg var ferdig med studiene for 20 år siden, var noe av det første jeg gjorde å ta to korte kurs i forhandlingsteknikk. Det var selvsagt altfor lite til virkelig å lære faget, men likevel noe av det jeg hadde mest nytte av som ung advokatfullmektig, og senere dommerfullmektig og advokat, forteller han.

– De praktiske erfaringene ga meg lyst til å lære mer, og jeg oppdaget forhandlinger og konflikthåndtering som viktige akademiske fag internasjonalt, rike på interessante forskningsfunn med stor praktisk relevans.

– Vi har opprettet et Forum for tvisteløsning, som en kontaktflate mot næringsliv og praktikere, forteller professor Sverre Blandhol.

Ved det juridiske fakultet ved UiO er det nå opprettet en Forskergruppe i tvisteløsning, med forhandlinger som et av forskningsområdene.

– Vi har opprettet et Forum for tvisteløsning, som en kontaktflate mot næringsliv og praktikere. For studentene har vi fra og med denne våren et valgmenne i konflikthåndtering, som gir kunnskap og ferdigheter som er relevant også for kommersielle forhandlinger. Jeg har også utviklet og foreslått et valgmenne i forhandlinger,

med en øvelsesbasert undervisningsmetode som vil gi studentene både kunnskaper og praktisk trening. Jeg håper at også dette vil bli vedtatt.

Han sier han er glad for at han fikk være med som dommer i forhandlingskonkurransen og at han er imponert over innsatsen fra både deltakere og arrangører.

– Det gir meg tro på at forhandlingsfaget har en solid fremtid i Norge, sier Blandhol.

Neste utgave av Juristkontakt kommer 23. mai.

Annonsefrist 9. mai

Ring: 918 16 012 eller e-post: perolav@07.no

Gransking av varslersakene i Hordaland:

- Varmlerne varsllet forsvartlig
- Varmlere ikke utsatt for gjengjeldelse

Ny politimester i Vest politidistrikt opptatt av ytringsklima

«De fire varmlerne varsllet forsvartlig da de sa fra om kritikkverdige forhold».

Dette slo advokatfirmaet Wiersholm AS fast i sin andre granskingsrapport om varmlersakene i Bergen. Rapporten som ble levert justisministeren 15. mars omfatter blant annet varmlerne fra de to politiadvokatene Line Skjengen og Liv Giertsen i Bergen. Rapporten konkluderer også med at ingen av varmlerne er blitt utsatt for gjengjeldelse i strid med forbudet i arbeidsmiljølloven.

Tekst: Tore Letvik

De rettslige sidene av sakene er gjennomgått, og det er kun konklusjonene av granskingen som er gjort offentlig. Selve rapporten er besluttet holdt unntatt offentlighet. Den siste rapporten, eller rapport del 2, som den kalles, representerer den siste granskingen av varmlersakene i Bergen.

Granskerne i advokatfirmaet Wiersholm leverte i juni 2015 en rapport Del 1 som var en undersøkelse av arbeidsgivers håndtering av politietterforsker Robin Schaefer's varsel i den såkalte «Monikasaken». I den rapporten ga granskerne Schaefer full opp-

reisning og slo fast at han hadde varsllet korrekt om «kritikkverdige forhold» etter reglene i arbeidsmiljøllovens § 2-4. Politietterforskerens varsling til politimesteren, bistandsadvokat, pressen og allmenheten var lovlige, forsvartlige og i pakt med lovverket. I den første rapporten fikk imidlertid ledelsen i politidistriktet hard kritikk for ikke å ha fulgt sine egne regler om håndtering av varsling. De fikk også kritikk for å ikke ha sikret Schaefer et fullt forsvartlig arbeidsmiljø.

Spesialenheten for politisaker har tidligere ilagt det som før het Hordaland politidistrikt en bot på 100 000 kroner for å ha utvist grov uforstand i tjenesten i forbindelse med etterforskningen av Monika-saken.

I begynnelsen av mars, bare få dager før Wiersholms siste rapport,

kom Spesialenheten for politisaker med ytterligere en konklusjon fra sin gransking av om politidistriktet hadde brutt arbeidsmiljølloven i forbindelse med behandlingen av Robin Schaefer's varsling.

I konklusjonen til Spesialenheten heter det:

«Spesialenheten mener det ut fra etterforskningsresultat ikke kan konkluderes med at ansatte i Hordaland politidistrikt i sammenheng med Robin Schaefer's initiativ til å gjenoppta etterforskningen av Monika-saken har begått brudd på bestemmelser i arbeidsmiljølloven som kan gi grunnlag for straffeansvar».

Advokat John Christian Elden, som representerer tidligere politimester Geir Gudmundsen, sier til Dagbladet:

– Min klient er glad for denne klare frifinnelsen fra Spesialenheten, og håper med det at hysteriet rundt alle påstandene knyttet til arbeidsmiljøbrudd ved Hordaland politikammer og hans påståtte ansvar her nå er avsluttet.

Spesialenheten har henlagt sakene for alle de etterforskede politilederne.

Siste rapport

Når det gjelder den siste rapporten fra Wiersholm, omfattet den gransking av varslingssakene til politijuristene Line Skjengen og Liv Giertsen og HMS-rådgiver Per Terje Engedal og politioverbetjent Rigmor Isehaug. Siden rapporten ikke blir gjort offentliggjort ble informasjonen fra den stort sett begrenset til innholdet i en pressemelding som ble lagt ut på Justisdepartementets hjemmeside, hvor det iblant annet står:

”Det er en stor belastning å varsle. Wiersholm sier at selv om det ikke kan konstateres gjengjeldelse, må arbeidsgiver stille seg spørsmål om det hadde vært mulig å skåne varslerne bedre. God kommunikasjon og dialog har avgjørende betydning for de ansattes mulighet til å fremsette kritiske ytringer og for å oppnå aksept for arbeidsgivers utøvelse av styringsbeslutninger.

Rapporten sier også at granskninger ikke alltid er det beste virkemiddel i saker som gjelder sammensatte arbeidsmiljøutfordringer. Arbeidsgiver bør i slike saker nøye seg med å kartlegge problemenes omfang slik at arbeidsgiver har tilstrekkelig kunnskap til å iverksette nødvendige tiltak, istedenfor å iverksette granskninger. Videre peker rapporten på at ikke alle kritikkverdige forhold omfattes av varslingsreglene, for eksempel vil arbeidsmiljøproblemer knyttet til ledelse, samhandling og styringsrett ofte falle utenfor disse.

– Dette er viktige læringspunkter som vi vil ta med oss i det videre arbeidet med arbeidsmiljøutfordringer i etaten. Rapporten vil nå bli nøye gjennomgått og fulgt opp med tiltak, sier justis- og beredskapsminister Anders Anundsen.

Etter at den siste granskingsrapporten var lagt fram uttalte politimester Kaare Songstad at arbeidsgivere har et spesielt ansvar å følge opp varslere (Foto: POD)

Etter at rapport del 2 ble lagt frem kommenterte juristforbundets president Curt A. Lier rapportens konklusjoner.

– Jeg er glad for at Wiersholm, i likhet med spesialenheten, har konkludert med at varslerne ikke har vært utsatt for gjengjeldelse. Jeg vil gi honnør til Wiersholm for å konkludert med at granskning ikke er riktig metode i denne type saker, sa Lier.

Han har tidligere i Juristkontakt gitt uttrykk for en skepsis mot slike private granskinger av enkeltpersoner, og har i sin faste kommentar i bladet lansert forslag om opprettelsen av et permanent og uavhengig granskingsorgan:

”At private og offentlige aktører ønsker å undersøke årsaker til hvorfor noe har gått galt, er både forståelig og ønskelig. Men at granskingsinstituttet brukes så vidt hyppig og med feil innretning, er svært bekymringsfullt. I beste fall er det sløsing med offentlige midler, i verste fall ødelegges mennesker. Juristforbundet krever nå at offentlige myndigheter stopper praksisen med private granskinger rettet mot enkeltpersoner. Isteden må man bruke egne kontrollorganer eller etablerte tilsynsmyndigheter. Vi ber også regjering og Storting om å vurdere opprettelsen av et permanent og uavhengig organ som får i oppdrag å utføre granskinger for det offentlige, og hvor det stilles krav til rettssikker-

het og uavhengighet», skrev Lier i sin kommentarartikkel tidligere i år.

– Vil etablere ytringsklima

Etter at den siste granskingsrapporten var lagt fram uttalte den nye politimesteren, Kaare Songstad, på en pressekonferanse at arbeidsgivere har et spesielt ansvar å følge opp varslere.

– Selv om rapporten fra advokatfirmaet Wiersholm nå foreligger, pekes det på at de underliggende sakene som forårsaket varslene, ikke er løst. Vi vil nå ha fokus på ledelse i Vest politidistrikt. Rapporten skal benyttes i læringsøyemed der jeg særlig vil ha fokus på hvordan ledelse utøves i Vest politidistrikt. Jeg registrerer nå at det er stor forståelse i politidistriktet for at vi skal få dette til, sa Songstad, i følge Dagbladet.

Kaare Songstad understreket at arbeidsgiver har styringsrett og at det er en del av slike saker.

– Jeg vil arbeide for å etablere et ytringsklima hvor mine medarbeidere kan komme med kritiske ytringer, der det samtidig skapes forståelse og aksept for arbeidsgivers beslutninger og styringsrett. Alle saker kan ikke løses der de oppstår. Da er det viktig at vi har en ordening med varslings, og en sikkerhet for at varslere blir godt ivaretatt. Det er allerede iverksatt flere tiltak som skal gjøre det mulig å løse saker på en god måte internt. Det gjelder blant annet systematisk opplæring i HMS (helse-, miljø- og sikkerhet).

– Medarbeiderne i Vest politidistrikt har vært gjennom mange granskninger og hatt søkelyset på seg. Jeg er glad for at vi nå har fått på plass det siste viktige dokumentet utenfra slik at vi nå kan komme videre og samle trådene, sier Kaare Songstad.

Han sier til Dagbladet at noe av det viktigste han kan lære av rapporten er at ledelsen må etablere et godt klima for samarbeid mellom ledelse og ansatte.

– Det er mange budskap i denne rapporten som vi nå vil systematisere og jobbe videre med, sier han.

Rettsusikkerhet for de mange

Juristforbundet fyller 50 år i 2016, og markerer dette med å avholde Rettsikkerhetens år. Rettsikkerhet er et grunnleggende prinsipp i moderne rettsstater, og Norge ønsker å være et foregangsland på feltet. Juss-Buss opplever dessverre altfor ofte at rettsusikkerhet kun er et honnørord. Oftest er det de aller svakeste som merker rettsusikkerheten på kroppen.

Et område hvor rettsikkerheten ikke er tilstede, er forliksrådet. For mange er forliksrådet deres første møte med rettsstaten og rettssystemet. Forliksbehandling er obligatorisk for alle krav under 125 000 kroner. Forliksrådet skal være et organ der tvister løses gjennom forlik, før saken eventuelt må tas videre i rettssystemet. I dag har forliksrådet imidlertid domskompetanse. Det betyr at forliksrådet avgjør folks rettslige stilling – noe de gjør uten juridisk kompetanse og med slurvete saksbehandlingsrutiner. Juss-Buss mener forliksrådet er modent for revidering.

Forliksrådet følger ikke de samme forkynningsreglene som resten av domsapparatet. I domstolene stilles det strenge krav til hvordan de berørte partene i en tvist skal kontaktes. Den enkeltes rettsikkerhet og mulighet til kontradiksjon forutsetter at man får beskjed om at man er bragt inn for en domstol. Forliksrådet er derimot unntatt disse forkynningsreglene. Det innebærer at informasjon om innkallelse til rettsmøte, tilsvarende og forkynnelse av dom kan sendes gjennom vanlig postgang. Er du så uheldig at du går glipp av ett brev fra forliksrådet, kan du få avsagt rettskraftig dom mot deg uten å ha hatt sjansen til å forklare din side av saken. Her er den åpenbare løsningen å stille de samme kravene til forkynnelsen som ved andre domstoler. En mottakskvittering er en liten pris å betale for at folks rettsikkerhet ivaretas.

Embla Helle Nerland

De dårlige forkynningsrutinene må også sees i sammenheng med forliksrådernes domsavsigelser. I 2015 ble 70 % av alle saker for forliksrådet avgjort ved fraværdom. I disse sakene skjer det ingen realitetsbehandling. Den som klaget inn saken gis automatisk medhold etter sin fremstilling av saken, og det stilles ingen spørsmål ved hverken de faktiske eller rettslige omstendighetene. I de verste tilfellene ser Juss-Buss at selskaper bruker forliksrådets praksis som en del av sin svindelaktige forretningsmodell. Det er ikke en rettsstat verdig at man kan vinne på walkover i en rettsal.

Vi vet også at tvisteløsning kan skje på andre måter. Husleietvistutvalget er obligatorisk førstein-

stans for husleietvister, og de har ofte saker der den innklagede ikke leverer tilsvarende. Men Husleietvistutvalget realitetsbehandler likevel saken. Det stilles spørsmål ved klagerens fremstilling, og hen vinner ikke på walkover.

Om forliksrådet skal kunne avsi dom bør rådsmedlemmene ha et minimum av juridisk kompetanse. Et stadig mer komplekst regelverk gjør at de rettslige tvistene blir mer utfordrende. Da må også kravet til kompetanse hos dem som avgjør tvistene skjerpes. Forliksrådet utnevnes av kommunestyret, og det er ofte tidligere kommunepolitikere som utgjør rådet. Det stilles ingen krav til rådsmedlemmenes juridiske kompetanse. Hvis forliksrådet skal avsi dom, bør de kunne loven de skal dømme etter. Dette gjelder også for at forliksrådet skal kjenne sine juridiske begrensninger, og avvise de sakene som blir for vanskelige. Du ville ikke latt en jurist utføre en tanntrekking. På samme måte kan vi ikke overlate juridiske beslutninger til ufaglærte.

Juss-Buss møter mange mennesker som får skjebnen sin avgjort av forliksrådet. For mange er det som skulle vært noe trygt og sikkert, blitt et eksempel på hvordan den store kan overkjøre den lille. 125 000 kroner er mye penger for de aller fleste. Argumentet om at man kan ta saken til tingretten holder ikke for mange, for utgiftene og usikkerheten knyttet til videre behandling er for stor. Det skal ikke være slik at hvor mye penger du har avgjør hvor mye rettsikkerhet du får i møtet med systemet. Hvis vi vil beholde forliksrådet som instans for å løse konflikter minnelig, må vi sørge for at ordningen er forsvarlig.

Embla Helle Nerland, Juss-Buss

Slik sparer du tusenlapper på skatten

En kveldstime kan spare deg for tusenlapper. Sjekk årets skattefradrag.

Av Maria Setsaas, forbrukerøkonom i Danske Bank

Nordmenn stoler blindt på de ferdigutfylte selvangivelsene, noe som kan straffe seg og koste tusenvis av kroner. Sett av tid til en økt før 30. april og timelønnen kan bli god. Nå finnes det også mange gode verktøy som kan hjelpe deg med å betale riktig skatt, så det er få gode grunner til å ikke få kontroll på sin egen skatteberegning og selvangivelse. Bruk sjekklister aktivt.

Fristen for å levere selvangivelsen er som vanlig 30. april før midnatt. Ifølge Skatteetaten endrer kun hver femte nordmann selvangivelsen, selv om hver enkelt er pliktig til å kontrollere opplysningene.

Menneskets natur er litt merkelig. De som får restskatt bruker mye tid på selvangivelsen for å kutte ekstraregningen, mens de som får tilbake penger er fornøyd med det. Jeg mener at også de som får igjen på skatten burde bruke tid på å se om alt er riktig og om de skulle hatt enda mer tilbake. Rett skatt bør være regelen.

Stortinget vedtok høsten 2015 en rekke skatteendringer, som vil bli gjeldende for inneværende år og som får direkte innvirkning på årets skatteseddel.

Alle bør bruke en skattekalkulator og sjekke hvordan de ligger an med de nye skattereglene. Blir utslagene store, bør du be om et nytt skattekort slik at trekkene blir riktige. Stortinget vedtok blant annet å kutte skatten på den alminnelige inntekten med to prosentpoeng til 25 prosent.

Det gjør at rentefradragene blir mindre verdt, samtidig som Akademiker-avtalen bidrar til at mange har fått betydelig lavere renteutgifter det seneste året. I kombinasjon gjør det at fradragene for 2016 kan bli mye lavere for enkelte med høye lån. Det er også verdt å legge merke til at toppskatten blir borte og er erstattet av en såkalt trinnsnitt, samt at gevinst og utbytte fra aksjer og aksjefond skattlegges med 28,75%.

Pass på Airbnb

En av de store godbitene i år er utvidelsen av BSU-ordningen fra 200 000 til 300 000 kroner. Er man under 33, eller ønsker å hjelpe sine barn med å spare opp egenkapital, så vil et årlig BSU-innskudd på 25 000 kroner gi en direkte avkastning på 5 000 kroner årlig. I tillegg er BSU-rentene blant de høyeste i markedet.

BSU er den mest lønnsomme måten å kutte skatten på for 2016. I tillegg oppfordrer jeg alle som har leid ut hus, hytter og biler gjennom

deletjenester som Airbnb og nabobil.no, med å være nøye med å føre opp inntektene. Inntekter over 20 000 på utleie av hus og over 10 000 på utleie av hytter er skattlagt, og vi venter at skattemyndighetene følger nøye opp slike inntekter i år. Om beløpene som ikke innrapporteres er høye, så kan du illegges en såkalt tilleggsskatt på 30 prosent. Det svir.

Sjekklister til selvangivelsen:

- *Er inntekt, gjeld og formue korrekt?*
Samsvarer tallene på selvangivelsen med tall fra lønns- og trekkoppgaven fra arbeidsgiver samt årsoppgave fra bank, boligsameie og barnehage?

- *Sjekk fradragene*

Det kan være mye å spare ved å vite hvilke fradrag du har krav på. Spar skatt ved å sjekke ut fradragsveilederen på skatteetaten.no

- *Betalte gjeldsrenter*

Har du betalt renter av gjeld, skal du få fradrag på skatten med 27 prosent. Fradraget faller til 25 prosent for 2016. Sørg for at du oppgir korrekt beløp på betalte renter og størrelse på gjeld som du har i banken, hos arbeidsgiver eller hos en privat långiver. For samboere der begge er låntakere, må dere selv foreta fordeling av gjeld og renter lik ansvarsforholdet overfor banken. Ønsker dere en annen fordeling av gjelden, må den fremvises ved en intern avtale

- **Foreldrebetaling**

Du kan få fradrag for utgifter til pass av barn i barnehage, dagmamma eller SFO. Kjører du til en omvei til jobb for å levere barn kan disse ekstra utgiftene fradragsføres med 1,50 kr per km eller faktiske kostnader ved bruk av kollektiv transport. Foreldrebetalingen er begrenset opp til kr 25 000 for ett barn og 15 000 i tillegg for hvert barn utover det første

- **Andre inntekter**

Husk å oppgi inntekter fra deletjenster som Airbnb og nabobil.no. Har du et rom i egen bolig som du ønsker å leie ut, er inntekten skattefri hvis din boenhet har en større utleieverdi enn den delen du vil leie ut. Skal du reise bort, og vurderer å leie ut hele boligen, kan leieinntekene være skattefri hvis den ikke overstiger kr 20 000 i løpet av et inntektsår. Det du må være

oppmerksom på er hvis leieinntekten blir høyere enn kr 20 000 vil du ende opp med å betale skatt på all leieinntekt for hele inntektsåret. For utleie av egen fritidsbolig, er det andre regler som gjelder. Utleieinntekter inntil kr 10 000,- er skattefrie og et evt. overskytende beløp regnes 85% som skattepliktig inntekt.

- **Reisebetaling**

Du kan få fradrag for kostnader til reiser mellom hjem og arbeid som overstiger kr 16 000. Fradragsgrensen stiger til 22 000 kroner for 2016. Reisebetalingskalkulatoren beregner ditt reisefradrag basert på reiseavstand. Se samtidig om du oppfyller krav for fradrag av bom- og ferjeutgifter

- **Hva er likningsverdien på boligen?**

Er du usikker på om likningsverdien på boligen er riktig, kan boligkalkula-

toren på skatteetaten.no hjelpe. Den beregner likningsverdi basert på byggeår, størrelse og om boligen ligger i et tettbygd eller spredtbygd strøk. Likningsverdi for primærbolig utgjør 25 prosent av beregnet kvadratmeterpris og 70 prosent for sekundærbolig

- **Salg av aksjer i fjor**

Gevinst ved salg av aksjer er skattepliktig, og tap fradragsberettiget. Skattesatsen etter skjermingsfradrag er 27 prosent for 2015 og 28,75 prosent for 2016

- **Gave til frivillige organisasjoner?**

Dersom du har gitt pengegave på minst kr 500 til en organisasjon som er godkjent av likningsmyndighetene, kan du kreve fradrag for gaver gitt til en eller flere for opptil kr 20 000 pr år

(Kilder: Skatteetaten, Danske Bank og VG)

Her når du flest jurister

– gjennom vårt jobbmarked når du jurister i privat og offentlig sektor

ANNONSE I PAPIRUTGAVEN inkluderer ALLTID digital publisering

- Adressert distribusjon med Posten Norge AS til over 20 000 medlemmer
- 9 Utgivelser pr år
- Oppslagsøkning i fjor: ca 6%

ANNONSEANSVARLIG
Per-Olav Leth – 07 Media
+47 918 16 012
perolav@07.no

Over
20 000
medlemmer

JURIST
FORBUNDET

RETSSIKKERHETENS ÅR
2016

Rettssikkerheten utfordres

- ✓ Frivillig rettshjelp til ressursvake grupper får stadig redusert den offentlige støtten.
- ✓ Varslere på arbeidsplassene får ikke de rettighetene og den beskyttelsen de har krav på.
- ✓ Arbeidstidsreglene i arbeidsmiljøloven er under press og tøyes av enkelte arbeidsgivere.
- ✓ Mennesker på flukt får ikke de rettigheter som lover og internasjonale konvensjoner gir dem.
- ✓ Manglende lyd- og bildeopptak i domstolene og tilfeldig ivaretagelse av bevis svekker rettssikkerheten.
- ✓ Offentlige granskninger henger ut enkeltpersoner uten at de får den rettssikkerhet som en rettslig behandling gir.

Dette vil Juristforbundet ta opp i Rettssikkerhetens år 2016.

Rettssikkerhetens år 2016 | #rettssikkerhetensår

Om rett og politikk

Vi har fått en ny justitiarius i Høyesterett. Toril Øie er på plass som leder av landet øverste domstol, den første kvinne i embetet. Hun ble da også behørig portrettert i forrige utgave av Juristkontakt. En rekke stemmer har uttrykt tilfredshet med utnevnelsen, men sjelden har prosessen i forkant fått så stor oppmerksomhet som denne gangen. Medier og fora langt utenfor juristenes miljøer har engasjert seg i kandidatens bakgrunn og ståsted – og hva som burde vektlegges.

Det spennende ved prosessen er at den dannet grunnlag for en interessant diskusjon, der spørsmålet om kandidatens rettsanvendelse var tema. Det ble tegnet et stilisert bilde av enkelte søkere som «rettslige aktivister», mens andre ble betegnet som «moderate» eller «konservative». Ikke-jurister kunne lett tro at denne «inn-deelingen» dreide seg om synet på straffeutmåling ved alvorlige lovbrudd. Spørsmålet gjaldt imidlertid helt andre ting, bl.a. kandidatens forhold til internasjonale rettskilder.

Temaet er absolutt relevant. Det dreier seg om den utydelige grensen mellom rett og politikk, hvor markant den skal være og hvor den skal gå. Hvilken rolle skal juristene ha i samfunnet? Hvilket handlingsrom finnes i rettskildene? Kan vi omtale noen deler av rettsvitenskapen kun som politikk, mens andre deler kun er rett?

Det er ingen tvil om at spørsmålet engasjerer, også utover en prosess forut for en utnevning til Høyesterett. Noen ønsker at jurister skal begrense seg til subsumsjon. Andre mener at samfunnsøkonomiske hensyn skal være en del rettsanvendelsen. Når avveiningene ikke kommer klart til uttrykk i lovs form, men overlates til rettslige standarder og fakultativt skjønn, ligger det ingen automatikk i at effektivitet skal veie tyngst.

Likhet for loven skal ivaretas gjennom lov, men i et rettsikkerhetsperspektiv betyr ikke likhet for loven en ensidig likebehandling.

Det er heller ikke sikkert at det å vektlegge individuell rettsikkerhet fremfor effektivitet er en mer aktivistisk eller politisk rettsanvendelse enn det motsatte. Det handler om at rettsanvenderen skal utøve sitt juridiske skjønn og argumentere ut fra de relevante momenter som finnes. Det er like mye et spørsmål om rett som politikk.

Offentlige tjenestemenn kommer stadig opp i situasjoner der dette spørsmålet står sentralt. De har en sterk og grunnleggende lojalitetsplikt. De skal være lojale mot politiske beslutninger og vedtatte avgjørelse fra så vel egen etat som det overliggende departementet, der statsråden sitter med siste ord. Tjenestemenn er imidlertid også

faglig uavhengige yrkesutøvere. De er faktisk forpliktet til å utøve sitt faglige skjønn, uavhengig av hva politisk ledelse har besluttet.

Jurister i offentlig tjeneste, som andre jurister, skal utøve sin virksomhet i henhold til norsk lov og internasjonale konvensjoner. Hvis offentlig ansatte jurister viser til at politiske krav til forvaltningens saksbehandling og effektivitet er i strid med lovverk eller internasjonale forpliktelser, må ikke dette avfeies som å sette egne meninger og eller politisk syn foran pliktene som tjenestemann.

Lojalitet til ledelsen er å bidra til å gjøre ledelsen god. Derfor er det en plikt å gjøre ledelsen oppmerksom på faglige svakheter, en plikt som kan begrunnes nettopp med hensynet til tjenestemannens lojalitet.

Rikke C. Ringsrød,
fagsjef lønns-
og arbeidsvilkår

Erik Graff,
spesialrådgiver

Juristforbundet har klare forventninger til modernisert tariffavtale i staten

Påsken er over, eggene spist og skiene pakket bort for de aller fleste.

Våren viser sine første tegn med blåveis, fuglekvisper og lysere dager. Et annet sikkert vårtegn er oppstart av lønnsoppgjørene. Lønnsoppgjøret i staten starter 12. april og fristen for å komme til enighet er 30. april. Både fra politisk hold og fra sentral arbeidsgiverpart i Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har signalene vært klare om nødvendigheten av økt lokal handlefrihet, mindre detaljstyring og større tillit til virksomhetene og lokale parter i staten.

For å lykkes med moderniseringen, må det også gjøres tydelige og varige endringer i dagens hovedtariffavtale slik at lønns- og forhandlingssystemet blir tilrettelagt for å utføre god ledelse, finne kollektive løsninger tilpasset virksomhetenes egne behov og ikke minst levere tjenester av høy kvalitet. Da må det bli slutt på snakk og gode intensjoner, nå må det handles!

Juristforbundet vedtok sine krav rett før påske, og kravene skal behandles i Akademikerne-stat før de overleveres arbeidsgiver den 12. april. Forventningene til økonomien i oppgjøret er moderate. Juristforbundet er klare på at kjøpekraften må opprettholdes, noe som innebærer et oppgjør på minimum 2,5 % siden prisveksten er anslått til 2,5 %. Årslønnsveksten i staten anslås til 2,75 % fra 2014 til 2015. Overhenget, dvs. virkningen

av fjorårets lønnsoppgjør på 2016-oppgjøret, er beregnet til 0,4 %. (Kilde: Statens beregningsutvalg).

Juristforbundets forventninger til hvordan pengene skal fordeles er derimot veldig klare – økonomien må gå til lokale forhandlinger. Videre må det gjøres endringer i tariffavtalen som medfører forutsigbarhet knyttet til årlige avsetninger til lokale forhandlinger. De lokale parter må få mulighet til å forhandle og fordele pengene slik at disse blir brukt målrettet til beste for virksomhetenes behov og mål. Da er det viktig at kompetanse verdsettes og belønnes slik at våre medlemmer fortsatt bidrar til å levere gode statlige tjenester i blant annet departementer, NAV, skatt, politi, UDI og ved universitetene.

Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner har ved flere anledninger gitt uttrykk for at forhandlingene bør skje lokalt. Statlige virksomhetsledere har også vært tydelige overfor KMD og personaldirektøren at de i langt større grad ønsker å ha større innflytelse på lønnsfordeling og strategi.

Deloitte har på oppdrag fra KMD foretatt en gjennomgang av den statlige arbeidsgiverfunksjonen. Tilbakemeldingene er klare fra de lokale arbeidsgiverne om at de ønsker sterkere påvirkning. Virksomhetene må få bedret handlingsrom til å ivareta lokale behov og egenart i utøvelse av sitt arbeidsgiveroppdrag. I tillegg etterspørres klare mål og strategier for den statlige arbeidsgiverpolitikken.

I tariffperioden har det vært gjennomført en rekke undersøkelser og endringer med utgangspunkt i Regjeringens mål om å fornye, forbedre og forenkle. KMD har utarbeidet et program for bedre styring og ledelse i staten for perioden 2014 til 2017, de har vært på leting etter og funnet tidstyver og det er gjort

endringer i arbeidsmiljøloven. Rapporten fra utvalget som har gjennomgått tjenestemannsloven sendes snart ut på høring.

Men det er avgjørende at det også i hovedtariffavtalen gjøres klare og varige endringer slik at avtalen fungerer som et egnet verktøy for de lokale

partene i staten. Medarbeidere som ønsker å bidra med sin kompetanse og innsats, trenger klare tilbakemeldinger og motivasjon i form av lønns- og karriereutvikling. Dette gjøres langt mer målrettet i den enkelte virksomhet hvor tillitsvalgte og arbeidsgivere har mye bedre kjennskap til behov.

På denne bakgrunn har Juristforbundet klare forventninger til at statsråd Sanner og personaldirektør Gisle Norheim også leverer en fornyet og modernisert hovedtariffavtale i årets forhandlinger.

Hovedoppgjøret i kommunal sektor

Våren er her og det er tid for tariffoppgjør. At det er hovedoppgjør betyr at både lønnsutvikling og avtalebestemmelser kan bringes inn. Arbeidsvilkår, velferdsordninger og arbeidstid er eksempler på mulige tema. Sist, men ikke minst åpner hovedoppgjøret for endring av forhandlingssystemet.

Tariffområdene i kommunal sektor

Per i dag er det tre ulike kommunale tariffområder. KS området omfatter tradisjonelle kommuner og fylkeskommuner. KS Bedrift organiserer kommunal forretningsvirksomhet og ulike typer kommunale selskap som er utskilt fra kommunene og som forholder seg til et marked. Til slutt er Oslo kommune eget tariffområde. Juristforbundet har flest medlemmer i KS området og også et betydelig antall i Oslo kommune. Vi har også en del medlemmer innenfor KS Bedrift og forventer en økning på sikt.

I KS området gjennomføres lønnsforhandlingene for jurister og andre akademikergupper lokalt etter bestemmelsene i kapittel 3 og 5 i hovedtariffavtalen. Disse forhandlingene påvirkes i utgangspunktet ikke av det som skjer i det sentrale oppgjøret.

Den kanskje viktigste oppgaven i hovedoppgjøret er å sikre at de lokale forhandlingene fortsatt skal kunne gjennomføres som intendert av de sentrale partene. Vi ønsker lokale forhandlinger med utgangspunkt i arbeidstakers innsats, kompetanse, oppnådde resultat og arbeidsgivers behov. Det blir viktig å forhindre at de lokale forhandlingene pådyttes ytre, begrensende rammer.

Samtidig vet vi at årets oppgjør vil bli preget av den generelle økonomiske situasjonen med oljebrems og negative økonomiske utsikter. Rammen fra frontfaget vil danne grunnlag for forhandlingene både sentralt og lokalt. Med en særnorsk høy inflasjon er opprettholdelse av kjøpekraften i seg selv et offensivt mål.

I Oslo kommune arbeider Akademikerne og Juristforbundet for et systemskifte. Vi ønsker en tilsvarende utvikling som i KS-området med større vekt på lokale forhandlinger. Lønnsregimet i Oslo er sterkt sentralisert med liten mulighet for å påvirke egen lønnsutvikling gjennom kompetanse, god jobbing og dokumenterte resultat. Det nye byrådet er ikke uten videre positive til våre forslag og ideer og vi forventer harde tak i diskusjonene som kommer.

Pensjon

Pensjon er et særlig aktuelt tema. Som sikkert mange har fått med seg er det

påbegynt en prosess med sikte på endring av de offentlige tjenstepensjonene. En endret pensjonsmodell vil få konsekvenser for statlig sektor, kommunal sektor og Oslo kommune i tillegg til øvrige tariffområder med offentlig tilknytning. Det er lagt frem skisse til en mulig ny ordning, en såkalt påslagsmodell, uten at denne er spesifisert med nivå osv. Ikke minst vil overgangsordningene bli viktige. I utgangspunktet kunne temaet blitt en del av årets oppgjør. I KS området er tjenstepensjonsordningen avtalefestet og slik sett et relevant tarifftema. I skrivende stund ser det ut til at forhandlinger om et nytt offentlig pensjonsregime vil starte opp etter sommeren med sikte på enighet før årsskiftet. Dette som er resultat av enighet mellom de sentrale partene. Endringene i pensjonssystemet representerer en betydelig samfunnsmessig reform som kan få stor betydning for mange av våre medlemmer. Arbeidet med pensjonsreformen er slik sett vel så viktig som det enkeltstående oppgjøret for 2016.

2016 vil bli utfordrende. Vi skal gjennomføre et hovedoppgjør med etterfølgende lokale forhandlinger, denne gangen med begrenset handlingsrom. I etterkant går vi i gang med omdanning av modell for offentlig tjenstepensjon, den kanskje viktigste endringen i norsk arbeidsliv på lang tid.

Her finner du både de juridiske fagartiklene og meningsytringer / debatt om jus, politikk og samfunn. Juristkontakt oppfordrer alle lesere til å delta. Enten du ønsker å dele en fagartikkel med andre eller du har en mening å ytre. Både små og store temaer er interessante. Send gjerne med et foto av deg selv. Juristkontakt tar forbehold om at svært lange innlegg må forkortes.

Innlegg sendes med e-post til omg@jus.no

Ledelse i politiet

Hva er en god toppleder i dagens moderne arbeidsliv?

■ Av Sigve Bolstad, forbundsleder

Politiets Fellesforbund har lagt merke til at leder av Politijuristene, Sverre Bromander, går hardt ut i Juristkontakt og forsvarer kravene som stilles til juridisk kompetanse på politimesternivå. Han argumenterer også sterkt for at juss skal være det foretrukne utdanningskravet for andre lederstillinger i politiet.

Professor i organisasjon og ledelse, Stig O. Johannessen ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, beskriver de to ulike praksisene som eksisterer i politiet i dag – den byråkratiske og den operative praksisen. I den juridiske forståelsen, leder staten gjennom byråkratiet som organisasjonsform. I den militære forståelsen, leder man gjennom en operativ organisasjonsform.

Disse to kulturene har i norsk politi funnet sin måte å samhandle på

– Vi savner en diskusjon om hva som egentlig er god ledelse, skriver Sigve Bolstad, leder av Politiets Fellesforbund (Foto: PF)

gjennom den norske modellen med integrert påtale.

Politiets hovedoppgave er å skape et trygt samfunn for alle. Politiets samfunnsmandat er stort, og mye videre enn påtalemyndighetens samfunnsmandat. Avhengig av hvilken side man kommer fra, vil ansatte i politiet ha to ulike vinklinger. En jurist

vil ta utgangspunkt i de juridiske og påtalefaglige delene av samfunnsmandatet. For en påtalejurist vil for eksempel perspektivet på samfunnsoppdraget ofte starte idet et straffbart forhold finner sted, og ende når det ligger en påtaleavgjørelse eller en rettskraftig dom på bordet.

En politifaglig tilnærming vil ta utgangspunkt i en mye større del av samfunnsmandatet, beskrevet i hele Politiinstruksens § 2-2. Tankegangen blir bredere. Man begynner for eksempel med forebygging og hvordan man kan hindre at kriminalitet finner sted. Når noen har begått kriminelle handlinger, fokuseres det også på årsaker, nettopp for å kunne hindre at det skjer på nytt. Og man tenker hvordan andre myndigheter og etater kan dras inn for å løse problemene.

Politireformen, som nå rulles ut, har gode intensjoner. Fokuset på nærhet, forebygging, responstid- og kvalitet, etterforskningsløft, politiarbeid på stedet, forsterkede samarbeidsrelasjoner med lokalsamfunn, næringsliv og kommuner, samfunnskontakt, politiråd, m.m. bærer bud om forbedringer.

Vi savner en diskusjon om hva som egentlig er god ledelse i Bromanders

Politijuristenes leder Sverre Bromander:

– Lederstillinger i politiet er tjent med å ha flest mulig gode kandidater på søkerlisten

Politijuristene sier de forventer at deres medlemmer ikke utestenges fra å søke på polititjenesteførelse og seksjonspjefstillinger.

Bild: Ole Martin Gjessem

De nye politistyringsordningene er nå borte. De var forklarende mange delvis om utestenging. Politijuristene leder Sverre Bromander kommenterer det nå.

– Jeg er naturligvis glad for at det er mange jenter som klarer de nye politistyringsordningene og finner det ganske naturlig. Politistyring er en lederstilling i politiet, selv om politistyrer eller politistyringsleder eller annet, er tjent med å ha flest mulig gode kandidater på søkerlisten.

Han sier det ikke har utslagstjeneste utslutning på fremtidig kompetanse.

– Vi er veldig glad for at ikke minst Politets Fellesforbund er så tydelig på det samme. De har jo i denne debatten vært svært tydelige på at de vil ha flest mulig gode kandidater på søkerlisten og at de vil ha best kompetanse. De lederne utestengte er faktisk kompetente. De forventer et at utestenging ikke legger til til kompetansen fra å søke – og retten til å søke er altså bevart på polititjenesteførelse, seksjonspjefstillinger og liknende, sier Bromander.

– Ser man hvordan hvem skal velles, har de utestengingstjeneste som utestengingstjeneste.

(Foto: Thomas Hagenes)

Når det gjelder delvis om

hvilken utestenging er politistyrer har

han, mener Bromander debatten har

vært positiv og utestengingstjeneste

– Derfor er det kanskje behov for

en gjennomgang av kompetansen som

kravet for lederstillinger i politiet.

Den gamle politistyrer står opp et

fordi han er en politistyrerstidlig ha

juridisk kompetansen. Dette

skulle være fremmet med at vi ikke

nye politistyrer i 1995. Men det betyr

ikke at de er den eneste kompetansen som

er en kompetansen som kreves

av en politistyrer, sier han.

Bromander peker på at politistyrer

er en lederstilling som krever

politisk kompetanse.

– Det betyr at den kompetansen er i

en utestenging. De er en del av den

utestengingstjeneste politistyrer

har. De krever som kan samle

politistyrerstillinger er regulert i

utestengingstjeneste. Adgangen til

å søke som jenter skulle kunne bli

politistyrer. Han understreker at

innlegg. Hva kjennetegner god ledelse i den nye hverdagen politireformen skisserer? Hvilke mennesker er gode ledere i dagens moderne arbeidsliv? Ja, det er viktig med formell kompetanse. Men nei, vi tror ikke at om du kan Norges lover godt, så er du automatisk en god leder i en komplisert og sammensatt organisasjon som politiet.

En god leder skal sørge for gode rammer og vilkår for medarbeiderne slik at de har mulighet til å lykkes. Deretter skal han/hun sette seg selv på sidelinjen og la de ansatte gjøre jobben slik de selv mener er best. Lederen må også ha et blick på organisasjonen han/hun leder utenfra, og ha med seg fortid for å tenke strategi fremover. Ikke minst må en leder evne å se egen organisasjon i det miljøet den fungerer for å se hvem man kan samarbeide med for å nå målene. Først da kan

Vi mener at det å være jurist ikke nødvendigvis gjør en til en god kandidat for en lederstilling

organisasjonen levere produktet, et trygt samfunn til publikum.

Politets Fellesforbund er enig med Bromander i at vi er tjent med å ha flest mulig gode kandidater på søkerlisten til lederstillinger i politiet. Uenigheten mellom oss ligger i at vi mener at det å være jurist ikke nødvendigvis gjør en til en god kandidat for en lederstilling i det moderne politiet.

I forrige utgave av Juristkontakt tok leder av Politijuristene, Sverre Bromander, opp utdanningskrav for lederstillinger i politiet.

Her når du flest jurister

– gjennom vårt jobbmarked når du jurister i privat og offentlig sektor

JURISTFORBUNDETS JOBBMARKED. NETT OG PAPIR

- www.juristkontakt.no
- www.juristforbundet.no
- nyhetsbrev hver 14. dag til over 20 000 medlemmer
- 9 utgivelser av avbladet Juristkontakt pr år
- Adressert distribusjon med Posten Norge AS til over 20 000 medlemmer

ANNONSEANSVARLIG
Per-Olav Leth – 07 Media
+47 918 16 012
perolav@07.no

Over
20 000
medlemmer

Domstolene

Dommeres bakgrunn og kjønn

■ *Av sorenskriver Yngve Svendsen, leder av Innstillingsrådet for dommere, og tidligere sorenskriver Gunnar Lind, tidligere leder av Innstillingsrådet for dommere*

I boken *Avtalt Prosess*, redigert av Høgetveit Berg og Nisja, har høyesterettsdommer Jens Edvin A. Skoghøy et kapittel om «Voldgift – konkurrent til det alminnelige domstolsapparat». Han kommenterer der enkelte forhold som gjelder utvelgelse av dommere. Innstillingsrådet for dommere har siden 2002 vært det sentrale organ ved utvelgelse av nye dommere. Det Skoghøy skriver nødvendiggjør noen klargjøringer fra oss i egenskap av nåværende og tidligere leder av Innstillingsrådet for dommere.

Hvilken bakgrunn har de som blir dommere?

Norske dommere er generalister og skal kunne håndtere alle typer saker, samt også bl.a. evne å lede forhandlingene på måter som inngir tillit hos partene. Dette krever allsidighet faglig så vel som personlig. Innstillingsrådet bygger på kvalifikasjonsprinsippet i sine innstillinger, og rådet har også brukt mye tid på å finne frem til og beskrive ønskede kvalifikasjoner hos dommere. Dette er nedfelt i Innstillingsrådets praksis-/policynotat som jevnlig videreutvikles.

Private advokater har i hele perioden fra 2003 (Innstillingsrådets tid),

vært den største eksterne gruppe av søkere som har blitt utnevnt. I 2015 var dette også den største gruppen av alle utnevnte (56 %). Gjennomsnittet av statistikken for årene 2003 – 2015 viser at 64 % av de som er førstegangsutnevnt til fast dommerembete har kommet fra privat advokatvirksomhet, 14 % fra påtalemyndigheten og i underkant av 20 % fra andre offentlige stillinger.

Dette er en høyere andel fra privat advokatvirksomhet enn det var før Innstillingsrådets tid. I tiden 1945 – 1969 var andelen som kom fra offentlig forvaltning klart høyest (48 %) og 23 % fra advokatvirksomhet. I 1981 kom 67 % fra offentlig forvaltning, 8 % fra advokatvirksomhet.

Etterhvert skjedde det en endring. I 1999 kom 60 % fra advokatvirksomhet, 20 % fra offentlig forvaltning og 10 % fra påtalemyndigheten, men også dette er en lavere andel fra privat advokatvirksomhet enn det har vært i Innstillingsrådets tid.

Det er ikke tilgjengelig statistikk over den nærmere bakgrunnen til advokatene som har blitt dommere, men den spenner vidt fra en bredt sammensatt portefølje av både straffrett og sivil rett, til advokater som har arbeidet mye med barne- og familiesaker, og til de som har arbeidet spesialisert som forretningsadvokater.

Sett i lys av at det i Innstillingsrådets tid har vært utnevnt en høyere andel advokater enn tidligere, sammenholdt

med våre mange års erfaring som ledere av Innstillingsrådet, er det vårt inntrykk at antallet advokater med tung forretningsjuridisk praksis har vært minst like høyt som tidligere, muligens høyere.

Har kjønn noen betydning?

Andelen kvinnelige dommere har økt fra 22 % i 1999 til 39 % i 2015.

Innstillingsrådet har i et svært lite antall saker anvendt moderat kjønnskvoltering, d.v.s. at hvis en mannlig og en kvinnelig søker er noenlunde likt kvalifisert, innstilles den kvinnelige søkeren.

Dette er imidlertid ikke noen fravikelse av kvalifikasjonsprinsippet og har bare fått betydning i det svært lille antallet tilfeller der hverken den mannlige eller den kvinnelige søkeren har vært bedre kvalifisert enn den andre. Kvoteringen har således – etter vår mening – åpenbart ikke ført til et faglig lavere nivå blant norske dommere enn om den ikke hadde vært anvendt.

Kvinneandelen ved utnevning har fra 2003 til 2014 variert mellom 27 %

Kvoteringen har således – etter vår mening – åpenbart ikke ført til et faglig lavere nivå blant norske dommere enn om den ikke hadde vært anvendt

og 68 % (med et årsgjennomsnitt på ca. 45 %), og var i 2015 33 %. Det har altså stort sett blitt utnevnt flere menn enn kvinner, hvilket underbygger at dommeryrket fremdeles er attraktivt for flinke menn. I de senere år har kvinner vært i flertall blant juridiske studenter, og generelt har kvinner like gode eller bedre resultater enn mannlige studenter. Fortsatt er det likevel flest menn som søker, og antall søkere pr. stilling har aldri vært høyere enn i 2014 (gjennomsnittlig 11,8 pr. stilling). Frem til 2009 lå kvinneandelen i

søkermassen på ca. 1/3, men fra 2010 har det vært en stigning, og i 2012-14 har den ligget på 47 – 41 %.

I et fåtall saker der Innstillingsrådet har rangert kvinne foran mann har mannlig søker ment seg forbigått, og klaget til likestillingsombudet og en gang til likestillingsnemnda. Ingen av disse klagen har ført frem. Noen ganger har Justisdepartementet gått inn for utnevning av en kvinne, mens Innstillingsrådet innstilte en mann. Dette indikerer at Innstillingsrådet ikke har gått for langt i de svært få tilfellene moderat kvotering har vært lagt til grunn.

I de aller fleste saker som Innstillingsrådet behandler, gjøres det enstemmige vedtak, og innstillingene er dessuten også oftest i samsvar med domstolleders forslag. Prosessen i seg selv skulle derved i tillegg bidra til å sikre faglig gode valg. Men selvsagt kan det være slik at søkerne har sine styrker på forskjellige områder og da må Innstillingsrådet prioritere hva som vektlegges tyngst.

Her når du flest jurister

– gjennom vårt jobbmarked når du jurister i privat og offentlig sektor

Ved digital publisering får du denne eksponeringen:

- www.juristkontakt.no
- www.juristforbundet.no
- Nyhetsbrev hver 14. dag til over 20 000 medlemmer.

ANNONSEANSVARLIG
Per-Olav Leth – 07 Media
+47 918 16 012
perolav@07.no

Over
20 000
medlemmer

Diskriminering

Gi Likestillings- og diskrimineringsnemda håndhevningsmyndighet

■ Av Karen Grinvoll og Ronja Sommer, saksbehandlere i JURK på arbeids- og diskrimineringsrettsgruppa

JURK får ofte henvendelser fra kvinner som føler seg diskriminert, mobbet eller trakassert på arbeidsplassen.

Den 18.mars skrev professor i sosiologi ved UiO, Gunn Elisabeth Birkelund, i Aftenposten at det forekommer mindre diskriminering i jobber som krever høyere utdanning. Birkelund trekker frem forskningsprosjektet (DISKRIM) som har undersøkt omfanget av diskriminering av minoriteter i arbeidsmarkedet. Undersøkelsen ble gjennomført fra 2011 til 2014.

Vi som jobber med arbeids- og diskrimineringsrett hos Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) opplever denne undersøkelsen som svært positiv. Likevel er det viktig å understreke at det fortsatt ikke foreligger noen gode verktøy for å håndtere diskriminering i arbeidslivet når det først har oppstått. Diskriminering er et alvorlig og hyppig sett problem blant våre klientgrupper.

Regjeringen holder for øyeblikket på med å utarbeide forslag til ny likestillings- og diskrimineringslovgivning. JURK har i denne forbindelse kommet med en høringsuttalelse hvor vi påpeker den vedvarende mangel på sanksjonsmuligheter ved forskjellsbehandling på arbeidsplassen.

Dersom en kvinne opplever å bli diskriminert på sin arbeidsplass har

Karen Grinvoll

hun i praksis to valgmuligheter. Hun kan enten ta saken sin direkte til domstolen, eller levere inn en klage til Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO).

For mange vil det å måtte ta saken sin til domstolen være svært tidkrevende og kostbart. Saker om eksempelvis diskriminering eller seksuell trakassering, vil for mange oppleves som personlig belastende. Det er derfor et problem at det tar svært lang tid å få en avgjørelse. Det er dessuten slik at hvis man ikke får medhold i alle punktene i en sak ført for retten, vil man kunne bli ansvarlig for motpartens utgifter. Det kan således føles som at man straffes for å ha tatt inn sin sak for retten, selv om man får medhold.

Ronja Sommer

LDO er et alternativ til domstolsbehandling. De tar i utgangspunktet sikte på å bidra til at partene løser saken sin på egenhånd. Dersom dette ikke er mulig, kan vedkommende som mener seg diskriminert levere inn en klagesak til LDO. I klagesaker kommer LDO med en uttalelse om hvorvidt det har skjedd diskriminering eller ikke.

Dersom en av partene er uenig i LDO sin behandling av saken kan de klage den videre til likestillings- og diskrimineringsnemda (LDN). Nemnda kan pålegge stansing, retting og andre tiltak som er nødvendige for å sikre at diskriminering, trakassering, instruks eller gjengjeldelse opphører og for å

hindre gjentakelse. Nemda kan imidlertid ikke fastsette oppreisning eller erstatning ved brudd på likestillings- og diskrimineringsloven.

I forslaget til den nye likestillings- og diskrimineringslovgivningen er heller ikke nemda gitt noen mulighet til å fastsette for eksempel oppreisning. Dette mener JURK at nemda burde ha myndighet til.

JURK får ofte henvendelser fra kvinner som føler seg diskriminert, mobbet eller trakassert på arbeidsplassen. Disse kvinnene lurer på hva de kan gjøre med situasjonen og hva JURK eventuelt kan hjelpe til med. Kvinnene er ofte sterkt preget av situasjonen på arbeidsplassen og flere blir sykmeldt på grunn av den dårlige behandlingen. Dersom LDN hadde hatt mulighet til å treffe beslutning om oppreisning i slike saker ville dette

bidratt til en mer effektiv forvaltning. Kvinnene ville også slippe flere runder med saksbehandling og påkjenningen ville sannsynligvis blitt mindre.

I mange tilfeller vil LDN være en minst like kompetent instans som tingretten. Det er fordi LDN er sammensatt av flere medlemmer med spesialkompetanse på diskrimineringsrettens område, mens tingretten har dommere som krever en bredere kompetanse. Hyppigheten av saker for voldgiftsdomstolen, trygderetten, forliksrådet og liknende organer, gjenspeiler interessen for bruk av andre instanser enn domstolen. JURK ser derfor ikke problemet med at LDN også skal bli tildelt en avgjørelsesmyndighet. Dette viser at det finnes et mer effektivt alternativ for håndheving av likestillings- og diskrimineringslovgivningen.

|| Det finnes et mer effektivt alternativ for håndheving av likestillings- og diskrimineringslovgivningen

JURIST 2016 KONGRESS JURISTFORBUNDET

24. – 25. november 2016
Thon Hotel Arena, Lillestrøm

Påmelding fra 6. juni
www.juristkongress.no

MORGENSEMINAR
*Rettsikkerhet i
islamsk rett*

Advokat i Motley Legal
Kimberley Motley

MORGENSEMINAR
*Hvem skal styre
verdens mektigste land
de fire neste årene?*

Høyskolelektor
Høyskolen Kristiania
Ketil Raknes

MORGENSEMINAR
*En reise til Antarktis
og Sør-Georgia*

Naturfotograf og produsent
Arne Nævra

Avdelingsleder Anskaffelser

Kvalitet, etterlevelse og informasjonsforvaltning

Vil du jobbe i selskapet som utvikler fremtidens kraftnett?

Avdelingen utgjør anskaffelsesenhetens fremste fagressurser innen anskaffelses- og entrepriserett, økonomi, analyse og støttesystemer. Du leder 6 medarbeidere og deltar i Anskaffelsesenhetens ledergruppe. Du er jurist/advokat; gjerne fra advokatbyrå, og har erfaring med entrepriserett, offentlige anskaffelser og tvistehåndtering. For ytterligere informasjon; se www.visindi.no eller ta kontakt med Visindi AS ved Atle Ronglan, tel 966 27 089 eller Vibeke Bjerknes, tel. 986 45 381.

Statnett bygger, eier og driver det sentrale kraftnettet i Norge, i tillegg til kraftforbindelsene mellom Norge og andre land. Vi sikrer levering av strøm til alle deler av landet og sørger for balanse mellom kraftproduksjon og forbruk. Statnett gjennomfører nå en rekke store og spennende prosjekter i kraftsystemet og har behov for flere kompetente og motiverte medarbeidere.

Statnett
Fremtiden er elektrisk

Arendals Advokatene

Ledig stilling som advokat/advokatfullmektig

Arendalsadvokatene AS er Aust-Agders eldste advokatfirma, og vi har i alle år vært ledende i fylket. Vi har en omfattende saksportefølje for offentlige og private klienter samt straffesaker.

Les mer på www.arendalsadvokatene.no.

Vi har nå ledig stilling som advokat/advokatfullmektig.

Vi kan tilby variert og omfattende praksis med god anledning til prosedyre.

For nærmere opplysninger om stillingen kan advokat Ove Andersen eller advokat Kristoffer Wibe Koch kontaktes på telefon 37 00 21 60 eller e-post: andersen@arendalsadvokatene.no / koch@arendalsadvokatene.no.

Søknad med CV, kopi av vitnemål og attester sendes **innen 15. april 2016** Arendalsadvokatene AS, Østre gate 2/4, 4836 Arendal eller e-post: koch@arendalsadvokatene.no.

Nemndsleder/Jurist i Fylkesnemnda i Østfold

100% fast stilling
– med tiltredelse 01.10.16

Arbeidssted: Moss

Lønn: Statens lønnsreg
– ltr A-83 og B-3, pt 847 900,-
+ 2 400,- pr år

Nærmere opplysninger om stillingen: kontakt fung. daglig leder Janne Jordbakke tlf: 69 24 00 41

Søknadsfrist: 30.04.2016

Søknad sendes elektronisk via www.jobbnorge.no med jobb-id: 123816

NORGES HØYESTERETT

To dommerembeter

Det blir ledig to dommerembeter i Norges Høyesterett.

Høyesterett er landets øverste domstol. Hovedoppgaven er å arbeide for rettsavklaring og rettsutvikling. Dette innebærer en konsentrasjon om prinsipielle rettsspørsmål og retningsgivende avgjørelser.

Dommerarbeidet i Høyesterett stiller svært høye krav til faglig dyktighet og til personlig egnethet. Det brede sakstilfanget og avgjørelsens vidtrekkende betydning gjør arbeidet variert, inspirerende og faglig utfordrende. Høyesteretts utadrettede og internasjonale virksomhet og en god studiepermisjonsordning legger til rette for faglig videreutvikling og erfaringsutveksling.

Høyesterett blir ledet av justitiarius. I tillegg har domstolen 19 dommerembeter foruten direktør, 26 øvrige juriststillinger og 22 saksbehandlerstillinger.

Lønn for dommere i Høyesterett er for tiden kr. 1.681.500,-. Fra dette går vanlig pensjonsinnskudd.

Høyesterett holder til i Høyesteretts Hus i Oslo. Ukependlere vil få dekket reiser mellom hjemsted og arbeidssted etter nærmere regler.

Søkere må ha juridisk embetseksamen, være høyt faglig kvalifiserte og norske statsborgere.

Generell informasjon til søkerne finnes på Innstillingsrådets hjemmeside, via link på www.domstol.no. Det vil bli innhentet politiattest for de kandidater som blir innstilt. Etter søknadsfristens utløp, vil offentlig søkerliste være tilgjengelig på www.domstol.no/innstillingsradet.

Spørsmål om dommerarbeidet i Høyesterett kan rettes til justitiarius Toril Marie Øie, til dommerne Ingse Stabel og Knut Kallerud eller til direktør Gunnar Bergby i Høyesterett, tlf. 22 03 59 00.

Spørsmål vedrørende søknadsprosessen kan rettes til Innstillingsrådet for dommere ved sorenskriver Yngve Svendsen, tlf. 38 17 63 50 eller Domstoladministrasjonen ved direktør Sven Marius Urke, tlf. 73 56 70 00.

Tiltredelse etter nærmere avtale. Ønsket tiltredelse i det ene embetet er 15. august 2016, i det andre embetet 1. januar 2017.

Søknaden med CV, vitnemål og attester sendes elektronisk via www.jobbnorge.no.

Alle attester og vitnemål legges ved samlet i et vedlegg.

Søknadsfrist: 25. april 2016

Høgskolen i Molde

Vitenskapelig høgskole i logistikk

Høgskolen i Molde søker:

Førsteamanuensis/førstelektor/ høgskolelektor i rettsvitenskap

Se utlysingen på: www.jobbnorge.no

Søknadsfrist: 9. mai 2016

Neste utgave
av Juristkontakt
kommer 23. mai.

Annonsefrist 9. mai

Ring: 918 16 012
eller e-post:
perolav@07.no

Nytt om navn

Ansettelser og utnevnelser

Aarevoll, Cecilie, rådgiver, Skatt Vest
– Bergen

Aas, Jens, partner, Advokatfirmaet
Steenstrup Stordrange DA

Aasen, Christine, jurist, Universitet
Nord

Aasen, Fredrik, jurist, Codan Forsikring

Andersen, Sveinung, politiadvokat,
Sør-Vest politidistrikt – Haugesund

Berentsen, Arvid, advokatfullmektig,
Advokatfirma Endresen Brygfeld
Torall AS

Dølvik, Linn Elisabeth, senioradvokat,
Ro Sommernes Advokatfirma da

Floberghagen, Lars,
advokatfullmektig, Advokatfirmaet
Legalis AS

Frølich-Braathen, Christine, jurist –
innkjøpsansvarlig, Oslo kommune
– Eiendoms- og byfornyelsesetaten

Havre, Merete, førsteamanuensis,
Høgskolen i Oslo og Akershus

Kraugerud, Bente Johanne,
spesialrådgiver, Kommunal- og
moderniseringsdepartementet
(KMD)

Lindberg, Marius S.,
advokatfullmektig, Advokatfirmaet
HBN Henriksen Bakke-Nielsen ANS

Lundlie, Lars, politiadvokat, Trøndelag
politidistrikt

Mork, Hilde Mjelde, enhetsleder,
Kystverket Midt-Norge

Røe, Magnhild Børsting,
tingrettsdommer, Sør-Trøndelag
tingrett

Soltvedt, Nicholas, førstekonsulent,
Utlendingsdirektoratet

Støen, Jose-Ignazio Azzari,
advokatfullmektig, Advokatfirmaet
Wiersholm AS

Wassvik, Ann-Kristin, seniorrådgiver,
Helsedirektoratet

Wolff-Bentsen, Lise, seksjonssjef,
Tollregion Sør-Norge

Øren, Trine, advokatfullmektig, Fjell
kommune

Nye medlemmer i Juristforbundet

Angell-Baustad, Jon-Petter

Frigaard, Anne Karine, advokat,
Sarpsborg kommune

Kvalheim, Øystein, advokat, Langseth
Advokatfirma DA

Maritvold, Annette Ericson,
avdelingsjurist, Nesodden
kommune

Melås, Gaute Larsen,
advokatfullmektig, Advokatfirmaet
Hjort DA

Ringstad, Tone, seniorrådgiver/
gruppeleder, Norsk
Pasientskadeerstatning

Schönfeldt, Christian

Svendsen, Frida, veileder,
NAV Kontaktsenter Troms

Nye studentmedlemmer i Juristforbundet

Wolff, Ruben Kopperstad,
Universitetet i Oslo

Aas, Petter, Universitetet i Oslo

Alsvik, Renate, Universitetet i Oslo

Grøtterud, Julie Bratt, Universitetet i
Oslo

Harbø, Frida Strugstad, Universitetet i
Oslo

Kildal, Ingvild, Folkeuniversitetet
Midt-Norge

Mansoor, Omran, Høgskolen i Buskerud
og Vestfold

Noorelahi, Khan, Universitetet i Oslo

Nyegaarden, Kristine, Universitetet i
Oslo

Plassen, Anders, Universitetet i Oslo

Qveim, Snorre L, Universitetet i Oslo

Rishoff, Øyvind, Universitetet i Oslo

Rustad, Mona, Universitetet i Oslo

Saar, Karolina Maria,
Universitetet i Oslo

Sukhdeo, Raja, Universitetet i Oslo

Sønes, Heidi, Universitetet i Oslo

Ødegård, Torstein, Universitetet i Oslo

JURIST
FORBUNDET

Hovedstyret

President

Curt A. Lier cl@jus.no

Visepresident

Erik N. Warberg ewarberg@gmail.com

Styremedlemmer valgt av representantskapet

Susanne Eliassen

susanne.eliasen@hel.oslo.kommune.no

Christian Zimmermann

christian@psykologforeningen.no

Inger Kjersti Dørstad (møtende varamedlem)

inger.kjersti.dorstad@domstol.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene

Lucie Christensen Berge (Juristforbundet – Privat)

lucie.berge@gmail.com

Sverre Bromander (Juristforbundet – Stat)

sverre.bromander@politiet.no

Frank Grønås (Juristforbundet – Kommune)

frank.gronas@trondheim.kommune.no

Mathilde Nedland Lie (Juristforbundet – Student)

mathildenerland@yahoo.com

Ingjerd Thune (Juristforbundet – Dommerforeningen)

ingjerd.thune@domstol.no

Ansattes representant (observatør)

Anne Sophie Juel asj@jus.no

Generalsekretær

Magne Skram Hegerberg msh@jus.no

Medlemsguide

Ny stilling eller adresse?

www.juristforbundet.no (Min side)

medlemsarkiv@jus.no | sentralbord: 40 00 24 25

Forsikring – medlemstilbud

Juristforbundet Forsikring

Nettportal: www.juristforbundet.no/forsikring

Telefon: 23 11 33 11 | e-post: forsikring@juristforbundet.no

Bank – medlemstilbud

Danske Bank

Nettportal: www.danskebank.no/juristforbundet

Telefon: 05550 | e-post: 05550@danskebank.no

Juristforbundets advokatkontor

advokat@juristforbundet.no

www.juristforbundet.no/advokatkontoret

Sentralbord: 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator

www.juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristkontakt

www.juristkontakt.no

Redaksjonen:

omg@jus.no | mobil 482 48 352

Annonser:

perolav@07.no | mobil 918 16 012

Jobbmarkedet

www.juristkontakt.no/stillinger

Juristenes Utdanningsenter

www.jus.no | sentralbord: 40 00 24 25

Jussi Erik Pedersen

Begrunnelse av rettsavgjørelser

Domstolenes dømmende myndighet kommer til uttrykk i rettsavgjørelser, og hvordan avgjørelser skal skrives, er styrt av rettsregler. Reglene for begrunnelse av dommer oppstiller minstekrav, men kan ikke hjelpe dommeren i jakten på å skrive en god dom. I boken behandler forfatteren de funksjoner og hensyn begrunnelsen av en dom skal ivareta, og som er sentrale ved vurderingen av kvaliteten på rettsavgjørelser.

Kr 599,-

Den Norske Advokatforening og Haakon I. Haraldsen (red.)

Innføring og oppgavesamling i advokatetikk

Kan en advokat ta direkte kontakt med motparten? Gjelder taushetsplikten også etter klientens død? Kan advokaten bistå alle de fire sameierne i tvisten mot kommunen? Hvilke deler av straffesaken kan advokaten uttale seg om til media? Alle advokater møter etiske dilemmaer i hverdagen og det finnes ikke alltid et fasitsvar. Denne boken gir en innføring i advokatetikk, med illustrerende oppgaver og tilhørende veiledninger.

Kr 349,-

Øystein Jakob Bjerva, Fredrik Holth, Magne Reiten, Per Kåre Sky og Ingrid Aasen

Jordskifteloven Kommentarutgave

1. januar 2016 trådte ny jordskiftelov i kraft. Den nye loven fastsetter en ny ankeordning og inneholder også en rekke prosessuelle og materielle endringer. Forfatterne kommenterer grundig hver enkelt paragraf i loven, og boken inneholder også et lovspeil mellom ny og gammel lov.

Kr 1 199,-

Geir Ulfstein

Hva er folkerett

Hva er folkerett er en meget dagsaktuell bok, som gir en innføring i hva vi kan vente oss av folkeretten. Boken beskriver hvordan dette rettssystemet gjelder alt fra dagliglivet til de store politiske spørsmålene. Den viser hvordan folkeretten endrer seg, ikke minst gjennom internasjonale organisasjoner og domstoler. Geir Ulfstein setter også et kritisk lys på om Norge i praksis oppfyller sine programerklæringer om folkerettens betydning.

Kr 199,-

Njål Høstmælingen, Elin Saga Kjørholt og Kirsten Sandberg (red.)

Barnekonvensjonen, 3. utgave Barns rettigheter i Norge

Barnekonvensjonen ivaretar behovet for spesiell beskyttelse av barns rettigheter. Denne boken gir en oppdatert fremstilling av barns rettigheter i Norge. Det dreier seg om sentrale temaer som rett til helsetjenester, rett til utdanning, flyktningebarns rettigheter og beskyttelse mot overgrep og vold. Boken er pensum en rekke steder og er nyttig for alle som jobber med barns rettigheter.

Kr 599,-

Morten Kjelland

Erstatningsrett - en lærebok

Boken gir en helhetlig fremstilling av erstatningsrettens to hovedspørsmål: Foreligger det erstatningsansvar, og i så fall, hvor langt rekker ansvaret? Fremstillingen omfatter både det privatrettslige og det offentligrettslige erstatningsansvaret. Boken er velegnet som lærebok for juridiske studenter, men vil også være nyttig for dommere, advokater og andre som arbeider med erstatningsrett.

Kr 749,-